

OBRITNIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjeništvu za izdajo lista „Obrtnik“
Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15 (Lovro Pičman).
Naročnina znaša: za celo leto 30.—Din
za pol leta 15.—
posamezna številka 1'50 .

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik Mihelčič Ivan. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponašanje člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto III.

Ljubljana, dne 1. januarja 1934.

Štev. 1

Franc Ravnikar, tesarski mojster,
predsednik poverjeništvu „Obrtnik“:

Naše glasilo in njega poslanstvo

Na gorenji naslov se zamore obširno razpravljati, svetovati, da ne rečem tudi kritizirati o delovanju in poslanstvu našega glasila. Dovoljeno pa naj mi bo za novoletno številko podati samo naslednje moje mnenje.

Sodobni obrtni stan ali če hočete, samostojni obrtnik, je postavljen danes pred dejstva, katera so bila našim prednikom neznana in se jih nismo mogli mi od njih učiti. To bi veljalo skoraj na splošno za obrtništvo tudi drugih naprednejših evropskih dežel in držav. Posebno pa velja to za slovenskega oziroma jugoslovanskega obrtnika.

Zaradi težkih neurejenih razmer v gospodarstvu, zakonodaji in socijalnih vprašanjih se stavijo na posameznika vedno nova in težka vprašanja, ker potrebuje posameznik podpore bodisi s svetom, dejanjem ali v združenju v tej ali oni obliki.

Goraj mimogrede navedene slučaje so predvideli že oni uvidevni tovariši, ko so snovali naše glasilo „Obrtnik“. Ako hočem pokazati nekatere smeri po katerih ima naše glasilo slediti, storim to le kot izpopolnitev, ali ponovitev prvotnega njihovega programa.

Posameznik, samostojen obrtnik je le preveč strokovnjak, zaljubljen v svojo obrt in delavnico, tako, da mu ne preostaja časa za stvari, ki se vršijo okrog njega, češ saj je bilo tako tudi pri mojstru, pri katerem se je učil, pa mu je dobro šlo. Tako misleč tovariši ne pomisli, da so časi danes drugi, kot so bili v dobi, ko je bil on vajenec ali pomočnik! Čas se danes hitro vrti in žalj bog, da največkrat se vrti proti in v škodo obrti in obrtnika.

Radi tega prevzemaj naše glasilo naloge in kaži smeri, po katerih ima hoditi naš sodobni obrtnik, da ga ne bode prehitelo kolo časa in strlo njega in z njim tudi mnoge druge. Naše glasilo naj opozarja pravčasno na nevarnosti, katere pretijo obrtništvu od te ali one strani. Opozarjati ga posebno na skupno, složno delo z vsemi ostalimi tovariši obrtniki v državi. Posebno tam, kjer ima obrtništvo kot tako skupne interese. Naše glasilo stoj vedno na straži in opozarjaj obrtnika, kako in s katerimi sredstvi se zamore uspešno boriti za svoj obstanek in svoje pravice.

Naš list naj prinaša članke in poročila kolikor mogoče neokrnjene in brez omejitve od strani urednika tako, da pride svobodno in prosto do izraza glas posameznika.

Naše glasilo zahtevaj in zastopaj stališče široke samouprave tako, da bode obrtnik v zadostnem številu zastopan v vseh merodajnih institucijah in samoupravah, ker le na ta način mu bo dana možnost, da bode uspešno zastopal obrtniške interese.

Končno naj dela naše glasilo v pravcu združenja vseh delavnih sil, katere stojijo danes še izven naše organizacije in so na žalost izgubljene v škodo celotnega obrtniškega pokreta. Prepričan sem, da ima celotno obrtno vprašanje skupnega sovražnika. Čemu tedaj cepiti moči?

V teh par stavkih je torej podano moje mnenje o poslanstvu, katerega ima vršiti naše glasilo v nastopajočem novem letu.

Prepričan sem, da bode naše glasilo izvršilo v polni meri svoje poslanstvo, ali ono pa potrebuje vsestranske opore in podpore od Vas, dragi tovariši, ker je tudi od Vas odvisno, da se to poslanstvo izvrši.

Apeliram tedaj na Vas dragi tovariši, podpirajte naše glasilo, katero s ponosom imenujete svoj list. Podpirajte ga denarno tako, da redno plačujete članarino, ter mu naklanjajte razne druge izredne prispevke, podpirajte ga pa tudi z dopisi, poročili, članki itd.

Veselo novo leto 1934!

Naš pokret in dolžnosti

Lovro Pičman.

Ko zaključujemo zopet eno leto dela v našem pokretu, in s tem prehajamo takorekoč v četrto leto našega pokreta, naš list „Obrtnik“ stopa v tretje leto svojega življenja, smatram za primerno, opozoriti obrtništvo in obrtniške prijatelje na pomen in dolžnosti našega pokreta.

Ne bom navajal podrobnosti o vzrokih in začetku našega delovanja, vendar pa tudi ne morem iti preko vsega, ne da bi ugotovil, da nas je prisililo do našega odločnega nastopanja in reorganiziranja naših svobodnih organizacij, t. j. v „Društvu jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino“ dejstvo, ker nam obstoječe prostovoljne organizacije niso dajale zadostnega jamstva ne za uspešno delovanje v prid obrtništva, niti nam niso dopuščale zadostne kontrole. To pa že vsled tega ne, ker že sama pravila niso bila postavljena na zadostno demokratični podlagi, kar je sploh predpogoj, pa naj si bo to v zasebnem ali pa javnem gospodarskem, ali pa celo v političnem življenju. Da takoj konkretno na to odgovorim, stavim sledeča vprašanja:

1. Ali niso vse organizacije ustanovljene zato, da zasledujejo interese članstva, in iste na merodajnih mestih najodločneje zastopajo, pa če pri tem tudi nekaterim to ni po volji?

2. Ali niso organizacije ustanovljene za obrtništvo nikakor pa ni obrtništvo radi organizacij, kakor so si nekateri radi to tako predstavljali in velikokrat nasilno vladali proti večinski obrtniški volji?

3. Ali ni bila sveta dolžnost naših vrhovnih prostovoljnih organizacij, ko se je vo-

dila po naši državi ljuta borba za osamosvojitve obrtniških vrhovnih organizacij, obrtniških zbornic, da bi bile takrat te organizacije stopile v stik s sorodnimi organizacijami z brati Srbi in Hrvati, pa bi bili lahko danes že naši glavni cilji doseženi in bi bili lahko tako marsikateri neljubi nastopi odpadli, ter se nikakor nismo mogli zadovoljiti, češ to naj pride samo izven organizacije, ker bi sicer lahko organizaciji pretela nevarnost s kakšne strani. Mar ni organizacija zato poklicana, da stopi ob še tako težkem trenutku na plan za pravice obrtništva, ne pa, da se skrije in prepusti to nevarnost posameznikom? Izjavljam, da je vsako delo odveč, in da ni pričakovati kakih večjih uspehov v prid splošnega obrtništva. Zato smo si ustanovili prostovoljno organizacijo „Društvo jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino“.

Predpriprave za ustanovitev DJO za D. B. so se pričele koncem l. 1931., začetkom l. 1932. pa smo že ustanovili z znanimi odločnimi in agilnimi tovariši preje imenovano društvo, ki je sicer obsegalo celo banovino s sedežem v Ljubljani. Kmalu pa je obrtništvo širom naše banovine spoznalo zdrave temelje našega društva in ciljev, ki smo jih zavzeli, ter je pristopalo v celih skupinah v naše društvo in želelo imeti samostojne edinice, t. j. podružnice DJO za D. B., katerih je danes pri še ne dveletnem obstoju že nad 20 po vseh važnejših krajih Dravske banovine. Podružnice se nadalje ustanavljajo po raznih krajih, kar je pač uspeh, ki ga še pri nas ni pokazala kaka strokovna organizacija.

Hočem navesti nekaj važnejših določil iz pravil DJO za D. B. in to so:

a) Društvo mora biti v stalnih stikih z organizacijami tovarišev Srbov in Hrvatov ter skupno zasledovati in braniti koristi vsega obrtništva.

b) Osrednje društvo mora biti, in je vedno v stalnih stikih s svojimi podružnicami in obratno, da se na ta način eventualne različne želje razčistijo in postavijo skupne zahteve na merodajne oblasti. Poznano nam je iz drugih organizacij, ki imajo sicer princip povezanosti, vendar pa druga za drugo delovanje ne vedo, in stavijo na oblasti vsaka po svoje zahteve, ki pa se medsebojno tako pobijajo, da jim je nemogoče ustreči.

c) Pravila naših društev predvidevajo samo enoletno volilno dobo, kar smo smatrali zato za potrebno, ker smo pri drugih organizacijah spoznali za kvarno triletno izvolitev, kajti zelo rado se je po izvolitvi zanemarjalo svoje dolžnosti, posebno še zato, ker se ni imelo nikake moči, pred potekajočo triletno dobo, odbora odstaviti, četudi ni izpolnjeval svojih dolžnosti.

d) Pravila naših društev pa predvidevajo tudi to, da, ako odbor ali predsedstvo ne izpolnjuje svojih dolžnosti, ima članstvo pravico zahtevati izredni občni zbor, lahko izreče predsedstvu in odboru nezaupnico ter mora odbor nato odstopiti in se izvoli nov odbor. Enako je tudi v pravih predvideno, da kadar članstvo zahteva izredni zbor, mora tudi vodeči odbor isto

slaviti na dnevni red, kar je zahtevalo članstvo.

Vse to so določila, ki dajejo absolutno jamstvo za uspešno delovanje v prid splošnega obrtništva, kar nam je pri starih organizacijah manjkalo. Kar pa smatramo v naši organizaciji za glavni predpogoj, je pa to, da mora biti naša organizacija absolutno neodvisna od vseh tujih vplivov, ter kličemo: obrt in obrtne organizacije obrtnikom, drugi pa roke proč, in žal prav tega smo pri obstoječih organizacijah najbolj pogrešali.

Gotovo bo tudi marsikateri obrtnik dejal, češ, kaj nam treba še prostovoljnih organizacij, saj imamo že prisilnih toliko, toda temu ni tako. Običajno se izkaže, da prisilne organizacije naredijo pač to, kar morajo po svojih pravilih storiti; mnogokrat pa še tega ne, ako ni prav izbrano vodstvo uprave. V takem slučaju pač vrši uprava administrativne posle, t. j. vpisovanje vajencev, pomočnikov, višjim instancam daje informacije o svojem delovanju, katere pa imajo lahko tudi samo namen mnogo dopisovati itd. Če bi pa hotela vršiti prisilna organizacija kakšno širšo akcijo, bi se pa lahko zgodilo, ako bi to ne bilo po volji nadorganizacije, da enostavno upravo podrejene organizacije odstavi.

Vse drugo nalogo in pa odprto pot ima prostovoljna organizacija. Ona ima neomejeno odprto polje. Ako samo pogledamo k tovarišem Hrvatom in Srbom, vidimo, da imajo prvi „Savez hrvatskih obrtnikov“, drugi pa „Zemaljski savez zanatliških združenja i esnafa“, torej dve prostovoljni organizaciji, kateri edini vodita vedno glavno vlogo v splošnem obrtniškem pokretu. Imenovani dve organizaciji sta vodili desetletno borbo za dosego samostojnih obrtnih zbornic, in sta jih tudi dosegli, tako da je danes 7 obrtnih zbornic v naši državi. Oni dve organizaciji vodita tudi nadalje svojo vlogo, ko tovariši Srbi in Hrvati že imajo svoje obrtne zbornice. Skratka, te prostovoljne organizacije igrajo vlogo napadalnih čet, ter so svoje delo odlično izpolnile in tudi dosegle. Tako nalogo so imele in jo še imajo vse prostovoljne organizacije v vseh tujih državah, in so z istovrstnimi napadalnimi četami pridobile uspeh za uspehom. Le na ta način je prišlo obrtništvo, kakor v tujih, tako tudi v naši državi, do takih uspehov.

Kaj pa pri nas v Sloveniji? Isto vlogo kakor sem preje omenil, da sta jo vršili bratski organizaciji tovarišev Srbom in Hrvatov, bi morale vršiti naše prostovoljne organizacije, t. j. dve zvezi obrtnih združenj in zveza obrtnih društev, skupno z bratskimi organizacijami. Toda na žalost te svoje prevzete dolžnosti niso izpolnile, vsled česar je ostala posledica ta dolgotrajna borba in razdvojenost med slovenskim obrtništvom. Če bi bile te organizacije izpolnile svojo dolžnost, in se ne bi stavile pod druge vplive, bi bili tudi mi Slovenci že zdavnaj dosegli z lahkoto, brez vsakih bojev to, kar so dosegli tovariši Hrvati in Srbi; ravno zato pa, ker te organizacije niso vršile svoje dolžnosti, smo ustanovili DJO za D. B. z demokratičnimi pravili, prilagodenimi današnjemu duhu časa, ter tako hočemo dovršiti nalogo, ki so jo ostale organizacije zamudile.

Razumljivo je, da ena organizacija že ob ustanovitvi ne more izpolniti vseh nalog, toda danes pač lahko rečemo, da je naša organizacija v Dravski banovini najmočnejša, in da bo nje ideja zmagala popolnoma. Dolžnost nas vseh pa je, tako pri osrednjem odboru kakor pri odborih vseh podružnic in članstva, da izpolnimo tudi v bodočem letu svojo nalogo, in zmaga nam je zagotovljena.

V preteklem letu, 1. decembra so v smislu izdelane poslanice po osrednjem odboru proslavile naše organizacije prvič obrtniški praznik, v zvezi z državnim praznikom. Ugotoviti moram razveseljivo dejstvo, da so podružnice pravilno pojmovale poslanico;

obenem pa še posebej pripominjam vsem onim, ki morda niso poučeni o namenu naših obrtniških praznikov, da bomo dne 1. decembra 1934 naš praznik proslavili še častneje, kakor v preteklem letu na ta način, da naj se na ta dan razpravlja po vseh naših podružnicah in krajih o raznih perečih vprašanjih, tako da nam bo res naš praznik služil v koristne namene in ne morda zgolj za kakšno parado.

Vse organizacije DJO za D. B. pa morajo delovati poleg strokovnih zahtev tudi na splošnem gospodarstvu. Posebna naloga nam mora biti, da bo obrtništvo v zadostni meri zastopano v občinskih upravah, da ne bodo drugi stanovi nalagali ob nenavzočnosti obrtništva nam razna davčna bremena in brez nas gospodarili z našim denarjem. Isto naj velja tudi za banski svet, kakor tudi v državni zbor, kjer je glavna tehtnica za delitev dobrot in nedobrot obrtništva. To so naloge, katerih nikdar ne smemo izpustiti iz vidika, ako hočemo, da ne bo obrtništvo nadalje služilo vsem drugim vplivom, samo zase in za svoje organizacije pa ne, kakor dosedaj.

Če pa hočemo, da bomo vse to dosegli, ne smemo pozabiti, da nam je potreben neodvisen tisk, katerega moramo mi sami vzdrževati in podpirati. Ni pač zadosti, če si član DJO in če z njim simpatiziraš, kajti s tem še list ne more obstojati. V našem listu „Obrtniku“ je vedno kaj dobrega, ki te opozori, in ako ne boš čital, ne boš vedel, tem manj pa, da bi mogel opozoriti na to svojega prijatelja. Zato priporočam vsakemu obrtniku naš list „Obrtnik“, ki stane letno samo Din 30.—, kar lahko vsak pogreši, posebno, ako pomislimo, koliko da-

mo mi obrtniki za druge liste in organizacije, ki presegajo mesečno preko Din 30.—, ne pa letno. Poleg navedenega, moram še omeniti, da sem pred nekaj meseci čital v uglednem hrvatskem listu „Obrtničkem vjestniku“, da pravzaprav kapital in časopisje predstavljata voljo naroda. Sprva mi sicer to ni šlo v glavo, po daljšem razmišljanju pa sem prišel do zaključka, da se praktično res tako izvaja, četudi res dejansko ni tako. Za konkreten primer naj pri nas vzamem naš poznani obrtniški pokret v zadnjih letih. Neštetokrat sem bil navzoč na raznih obrtniških zborovanjih, kjer je bilo tudi obrtništvo, ako že ne v celoti pa vsaj v veliki večini, za naše ideje. V največje razočaranje pa je drugi dan poročalo dnevno časopisje popolnoma drugače, kakor je bila resnica. To mi bo gotovo potrdilo preko par tisoč obrtnikov in tako je bila ostala javnost prepričana, da je tako res. Ali ni potem res, da praktično predstavlja časopis in kapital narodovo voljo, ker kdor ima v rokah kapital, ima v rokah tudi časopis. Zato pa je dolžnost vsakega obrtnika, da širi naš obrtniški list, ker tudi naš list mora predstavljati voljo naroda. List „Obrtnik“ mora biti razširjen ne samo po vseh obrtniških domovih, temveč tudi drugod, pred vsem pa po vseh javnih lokalih in tedaj ne bomo doživljali več takih razočaranj, kakor sem preje navedel in zmaga nam je na celi črti zagotovljena. To naj bi veljalo kot moje priporočilo vsem tovarišem obrtnikom kot naloga za l. 1934. Med tem pa želim vsem tovarišem, sodelavcem, ostalemu obrtništvu ter obrtniškim prijateljem veselo, srečno novo leto in se obenem vsem zahvaljujem v imenu D. J. O. za dosedanje sodelovanje.

Celjsko obrtništvo in pomen DJO

Ko se ponovno poslavljamo od starega leta in stopamo v novo, je naša dolžnost obuditi spomine, pregledati naše delovanje v pretečenem letu.

Če pogledamo поблиžje delo DJO moramo konstatirati, da je društvo za celjsko obrtništvo velikega in odločilnega pomena. To potrjuje tudi dejstvo, da se ga je večina obrtništva na mah oklenila vsled njenega nesebičnega in enakopravnega zastopanja obrtniških interesov.

Kot mlada in zdrava organizacija, ki jo je narava takorekoč sama obudila k življenju, imamo vse možnosti, da se razvijemo v močno gospodarsko skupino, katera bo edina, kos nalogam današnjega časa, ki bo kljubovala vsem vetričem in viharjem. Očuvati jo moramo zdravo in močno! Vsaka stvar je sestavljena iz življenjskih celic. Če so življenjske celice zdrave, je zdravo tudi telo. Tudi naša organizacija je sestavljena iz takih celic-članov. Posebno v tem primeru je treba zdravih celic, da se s tem ohrani tudi močna zdrava organizacija.

Dasiravno je naša podružnica šele v povojih, vendar beleži statistika precejšnje delovanje v vseh panogah za procvit obrtništva. Kakor znano, obstoja celjska podružnica šele iz leta 1932. od meseca septembra. Od občnega zbora dalje stoji budno na straži ter posega v vsa, za obrtništvo važna vprašanja. Imela je v pretečenem letu okrog 30 rednih sej, 8 sestankov, na katerih se je razpravljalo o davkih, obrtniškem zavarovanju, obrtnem zakonu in novelaciji, zatiranju šušmarstva ter sploh o vseh perečih obrtniško-gospodarskih vprašanjih.

Dne 12. II. se je pod okriljem podružnice vršilo veliko obrtniško zborovanje, katerega se je udeležilo poleg zastopnikov oblasti preko 400 obrtnikov. Na tem zboru so se iznesle vse težnje in želje obrtništva, ki so prvič zainteresirale tudi širšo javnost in merodajne kroge. Navzoči narodni poslanec g. Prekoršek je iznesel na tem zboru odkrite in plemenite besede, ki

naj nam ostanejo v trajnem spominu, zato jih na tem mestu ponovno objavljamo:

„Pred vsem so bile na Vašem zboru 3 smernice, ki jih je izvajal predsedujoči:

1. potreba organizatoričnega dela,
2. stanovska solidarnost v vsej državi,
3. dati vsakemu svoje kar mu pripada.

V prvi smernici je največje jamstvo za uspeh in napredek. Če si stan, ki zburuje upa izreči tudi drugo smernico — stanovsko solidarnost v vsej državi — je to znamenje, da je zrel. Glede tretje smernice; doba, ko je posameznik gospodaril na 10 straneh je že za nami. Zato je pravilno če zahtevamo, da se da vsakemu svoje. Že s firmo in izjavami ste podčrtali solidarnost Jugoslovenske skupnosti. Prav je, da se obrtniški stan ne boji reči, da je brat onega, ki živi preko Sotle in Drine. Ker smo se skupno žrtvovali in delali po vojni celih 14 let, so nas sile naravnih zakonov združile. To je skupnost, ki ni nasilna, skupnost, ki dela človeka zdravega. Ni čas, da bi se borili za fraze. Dolžnost naša je, da strnemo svoje vrste in pomagamo, da pridemo iz časovnih težkoč v povoljnije razmere. Poprimimo se zavesti, da bomo vsi dočakali boljših časov, da bo našim otrokom bolje in da bomo postali dober organiziran narod. Delajte skupno in ne odnehajte od tega kar je zdravo in prav!“

Obrtništvo tudi ne bo odnehalo. Borilo se bo za svoje pravice. Umetna večina nasprotnikov se mora prej ali slej razbiti ob živi naravni skali, ki je zrastle iz zavednih obrtniških duš. „Birokracij“, svetnik njihovega dela, jih bo pokopal! Naravni mlini meljejo počasi, toda sigurno.

Da nadaljujem o delovanju naše podružnice prehajam na družabni odsek, ki je bil pod agilnim vodstvom tov. Kovača J. vse leto pridno na delu. Ta je s sodelovanjem vsega odbora priredil obrtniški ples, kateri je nadvse dobro uspel ter bil ena najimpozantnejših prireditev, ki je ro-

dila velika presenečenja posetnikom, društvu pa moralno in gmotno podporo. Ta ples se vrši tudi letos 1. II. v vseh prostorih Narodnega doma v še lepši obliki.

Dalje se je vršil tudi cvetlični dan in koncert za revne Trboveljčane, na katerem se je nabrala precejšnja svota in poslala onim, ki jim je bila namenjena.

Nadalje se je v okviru podružničnega odbora osnoval tudi cenzurni odbor Zanatske (obrtni) banke kraljevine Jugoslavije (kateremu načeljuje predsednik podružnice tov. Holobar), ki jako intenzivno deluje. Saj je izposloval že neštetim obrtnikom kredite v skupnem iznosu ca. Din 200.000.

Sodelovala je pa naša podružnica tudi pri ustanovitvi raznih podružnic kakor v Mariboru, Radečah pri Z. mostu, Kozjem itd. ter tudi pri različnih gospodarskih anketah. Dočim je bila še lansko leto od vseh strani blokirana in neupoštevana, se sedaj od dneva do dneva bolj uveljavlja.

Da je DJO za celjsko obrtništvo velikega pomena priča dejstvo, da se je obrt-

Dr. Drago Marušič, ban dravske banovine

Pomen obrtniškega stanu za javno življenje

Iz zgodovine naših mest vemo, da so bila središča obrtniške delavnosti v toliki meri, da se sme govoriti o zgodovini obrtništva, ko se govori o zgodovini mest. Njih

močne prisilne organizacije (cehi, zadruge) so ustvarile iz obrtništva tako močan faktor, da je bilo vse javno življenje dobivalo po njih svoj značaj in pomen. Strogost tedanjih naziranj in življenja je ustvarila tudi načela, ki so predstavljala za javno življenje in zdrav napredek človeške družbe naravno vrednost prve vrste z geslom, da bodi vsak rokodelc pošten meščan.

Z velikimi socialnimi prevrati, ki so zadeli tudi usodo mest, zlasti pa z mogočno industrijalizacijo so sicer obrtniki moralno odstopiti del svojega položaja drugim stanovom, predvsem industriji. Njih temeljna načela, ki so jih gojili po cehih, pa so ostala in z njimi tudi vsa njih globoka vrednost za socialno življenje današnje družbe: zdrave stanovske organizacije, ki naj pospešujejo etične vrednosti stanu. Ne da se preceniti, kolikšnega pomena je tradicionalna vzgoja vajencev in pomočnikov pri mojstrih za bodoče samostojne gospodarje, ali kolikšnega pomena je sklepanje in ukrepanje obrtnikov samih, da se med njimi neguje in razvija duh skupnosti in vzajemne pomoči ter vzdržuje in pospešuje spoštovanje stanovske časti, kakor jim namenja obrtni zakon, in v duhu

ništvo pričelo zavedati svojega položaja, ter z veseljem obiskuje sestanke in predavanja, saj se na njih tudi o marsičem važnem in koristnem pouči.

Med obrtništvo je zasijalo novo življenje, obrtništvo se je oprijelo novih idej, saj te vodijo do izboljšanja njegovega stanu in končno tudi do zmage v boju za doseg njegovih pravic.

Ko prestopamo prag novega leta je naša prva želja izboljšanje gospodarskega položaja, vsled česar tudi v bodoče ne smemo držati križem rok ter zopet s podvojeno silo pričeti s plodonosnim delom. Naj nas pri tem delu krepki misel in volja na boljšo bodočnost. Duh in volja DJO naj se širita po celi naši domovini, saj bo ta zvezda vodnica enako svetila slehernemu obrtniku.

Zato na delo s trdno vero v našo močno organizacijo in upanjem na boljšo bodočnost, katere stvaritelji smo sami!

Za odbor celjske podružnice DJO

Stojan Holobar.

t. č. predsednik

s sredstvi organizacijskega življenja skrbi za tehnično izobraževanje, ustanavljanje skupnih podjetij in razsodišč, humanitarnih skladov in zavarovanj in ustanavljanje dobrih običajev za lojalno konkurenco.

Zato so obrtniki s svojim gledanjem na vprašanja javnega življenja in miselnostjo, ki se oblikuje v tradicionalnem življenju in organizacijah, dragocen faktor, ki nudi javnemu življenju s svojo stanovitostjo krepko oporo. Ne morem ob novem letu obrtništvu česa bolj želeli poleg gmotnega napredka, da te lastnosti svojega stanu še bolj neguje in pospešuje s tem, da se živo oklepa vseh organizacij, ki so mu dane.

Bled ob novem letu

Obrtno gospodarsko stanje na Bledu s svojim velikim delokrogom, ki je večinoma tudi odvisno od tujskega prometa, je letos zelo občutno oslabilo. To predvsem vsled splošne krize, kljub temu, da ima Bled danih nebroj pogojev za boljše življenje. To pa zato, ker je obrtništvo preveč kreditiralo in se posluževalo realnih plačilnih pogojev, kar se deloma godi še danes. Največje zlo pa je nelojalna konkurenca med obrtništvom samim. Kako temu odpomoči? To je čisto enostavno. Potom svojih organizacij naj se po strokah določijo sporazumno enotne cene, katerih naj se vsak strogo drži, pa bo zadeva rešena. Če se lahko izvaja to

pri industrijah in trgovcih, se bo tudi prav tako lahko pri obrtnikih. Če tega ne bomo izvedli, bomo prav sigurno propadli. Pa porečete, bo prevzel delo šušmar, po nizki ceni. Moje mnenje je, da naj se v obrtni zakon, katerega se prav zdaj izpreminja, vnese postavka, da kdor bo oddal delo šušmarju, naj bo kaznovan, prav tako kakor šušmar. Nadzorstvo nad tem naj bo poverjeno obrtništvu samemu, ki naj vrši to potom obrtni policije. To bo dovolj radikalno sredstvo, ki se mora uveljaviti, sicer bo obrtništvo primorano vrniti obrtni liste, kajti bremena, ki se nalagajo imetnikom obrti, so že marsikaterega mojstra izmodrila.

Naša podružnica na Bledu deluje za splošno izboljšanje obrtniškega položaja od vsega početka svojega obstoja. Sodelovali smo pri resoluciji, ki je bila vložena sporazumno z vsemi obrtnimi organizacijami v našem srezu z utemeljeno prošnjo za ustanovitev okrožnega odbora obrtniških združenj s sedežem v Radovljici. Poslali smo to predstavko na merodajno mesto v Ljubljano, nakar pa nismo prejeli odgovora, niti se nam ni ugodilo. Pripominjam, da bi okrožni odbori po srezih blagodejno vplivali na pobijanje šušmarstva ter izkušnje kažejo, da bi marsikdo naredil mojsterski izpit v Ljubljani pa sedaj ne zmore teh velikih stroškov. Zato je primoran šušmariti dalje, dočim pri srezkih okrožnih odborih lahko izvrši izpit s par sto dinarji.

Obrtno nadaljevalna šola na Bledu se je po naših intervencijah in sodelovanju razširila še na žensko obrtno šolo. Naše društvo je dalo za šolo in za revne vajence ozir. vajenke 1700 Din podpore. Obrtno združenje pa je prispevalo 800 Din. To za šolsko leto 1933/34. Koliko bo dala občina občina Bled, katere last je obrtna šola ne vemo, ker se ni udeležila proračunske seje v mesecu novembru za leto 1933/34, ne po gospodu županu in ne po zastopnikih občine. Obrtna šola na Bledu se nahaja vsled nerednih podpor v težkem finančnem stanju, zlasti, ker so določene podpore od Zbornice za T. O. I. za leto 1930/31 in 1933 po Din 1000 izostale. Tudi banska uprava in druge korporacije so znižale svoje podpore nad polovico. Zahvaliti se imamo učiteljstvu, da je znižalo svoje honorarje na obrtno nadaljevalni šoli ter s tem pripomoglo k sanaciji proračuna. Zato apeliramo na vse prizadete činitelje, da sigurno pošljejo zaostale določene zneske in tudi svote, za tekoče leto čimprej nakažejo. S tem bodo omogočili na Bledu kot svetovnemu letovišču in kraljevski rezidenci potreben razvoj bodočemu obrtniškemu naraščanju in mojstrom.

Podružnica DJO je imela tudi več sestankov in posvetov, glede davčnih vprašanj sodeluje po svojih zastopnikih v ob-

ZANATSKA BANKA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

podružnica Ljubljana

Račun poštne hran.
štev. 14.003

Gajeva ulica štev. 6.

Telefon št. 30-20.

Daje obrtniške kredite na menice in vknjižbo z ugodnim odplačevanjem na obroke.
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun;
rentni davek plača banka iz svojega.
Izvršuje vse ostale bančne posle.

činskem odboru pri reorganizaciji davčnih komisij občine Bled in sodeluje sploh pri vseh važnih gospodarskih vprašanjih.

Uprava podružnice je imela 15 sej, 1 obrtniški ples, meseca septembra pa obrtniško razstavo in tombolo, katera je pripomogla podružnici do rednega poslovanja in možnost, da razvijemo v novem letu vsesplošno delovanje ter borbo za izboljšanje in osamosvojitve obrtništva na našem teritoriju. Društvo se je udeležilo tudi borbe pri občinskih volitvah v korist obrtništva. Proslavili smo tudi praznik ujedinenja združeno z obrtniškim dnem dne 3. decembra t. l. ter s tem položili temelj za vsakoletni obrtniški praznik 1. de-

Jakob Zadavec, član ban. sveta
in svetnik Zbornice za TOI.

Moj odgovor

Želeli ste, spoštovani gospod urednik, da Vam napišem za Vaš cenj. list nekoliko vrstic o obrtniških vprašanjih, banskem svetu dravske banovine in o pomenu obrtniškega zastopstva v imenovani korporaciji.

Ustrezaje Vaši želji mi je predvsem ugotoviti, da se obrtniška vprašanja v banskem svetu pretresujejo in rešujejo enako kot vsa druga, to je iz vidika gospodarske solidarnosti, ki pač mora biti vedno, tembolj pa v dobi najhujše krize stalni povdarek našega narodnega gospodarstva. Tok življenja zahteva, da išče naš kmet olajšanja svojega bednega položaja s postranskim zaslužkom — pogosto z obrtjo, a naš podeželski obrtnik pa izboljšanja svojih eksistenčnih prilik s poljedelstvom, živinorejo in sličnimi dohod-

1. na osebne izdatke omenjenega oddelka	Din 371.830.—
2. a) na stvarne izdatke, pa za vzdrževanje in podpore obrtnim šolam za žensko obrt, tehnični srednji šoli, šoli za glasbila in tekstilni šoli	„ 292.700.—
b) podpore trgovskim obrtnim nadaljevalnim šolam (postavka ni ločena)	„ 580.000.—
c) pospeševanju obrti	„ 210.000.—
d) tujskemu prometu (gostilničarstvu, hotelirstvu in tujsko prometni zvezi)	„ 343.000.—

tako, da predstavljajo vsi izdatki iz naslova obrtništva in gostilničarstva v VIII. poglavju

Din 1.797.530.—

V primeru s celotno postavko VIII. poglavja v iznosu Din 2.200.000.— znaša ta del nekaj več kot $\frac{1}{4}$ proračuna imenovanega poglavja.

Ako tem številkam nasproti primerjamo doprinos obrtništva na račun 35% banovinske doklade, ki znaša, računši, da je bilo $\frac{3}{4}$ plačane, okroglo 925.000.—. Če temu znesku pravično priračunamo še na število obrtništva in njega davčno moč odpadajoči del ostalih dohodkov banovine (takse, trošarine i. dr.) izvzemši cestne in zdravstvene doklade, ki se neposredno uporabljajo za dotične namene, — s približno nekoliko milijoni, vidimo da izkazuje bilanca sicer številčni minus, priznati pa moramo, da črpa obrtništvo sorazmerno velik del interesov splošnega banovinskega gospodarstva.

Prispevek iz trošarin, taks in drugih dohodkov se da le oceniti in nikako ne izračunati, ker se ti dohodki ne morejo ločeno po stanovih pobirati, ampak tvorijo skupno obremenitev vsega prebivalstva. Pripomniti moram tudi, da po obstoječih zakonih banovinski računi niso predmet javnega polaganja ter morem zatorej poročilo o banovinskem skrbstvu podati le iz zbranih beležk in iz ugotovitve, da je banovinska uprava v izdatni meri polagala svojo skrb za prirejanje tečajev in vzdrževanje šol. Samo v prvih 9. mesecih tekočega leta je bilo s strani banovinskega obrtno-pospeševalnega urada prirejenih:

iz mizarske stroke 4 tečaji s 102 udeleženci;

cembra. Članov ima društvo preko 100, znova pa še vedno pristopajo novi. Dopisov je došlo 145, odposlanih je bilo preko 300. Naročnikov „Obrtnika“, ki je glasilo DJO, pa je že preko sto.

Tovariši, treba nam je vsem pristopiti k delu, da ustvarimo nove res obrtniške organizacije, enotne v celi naši državi. Kot en mož pokažimo, da se ne strinjamo s starimi trhlimi tradicijami naših obrtnih korporacij in ustanov ter z zaupanjem v lastno moč, korakajmo v novem letu do popolne obrtniške samostojnosti.

Jan Matevž, kovaški mojster
predsednik DJO, podružnice Bled.

ki. V krogotoku pa stoji naš obrtnik v mestih, gospodarskih centrih našega podeželja, ki črpa svoje delo in dohodke po večini bodisi posredno ali neposredno iz podeželja in ki je potemtakem v ozki zvezi, da ne rečem v odvisnosti od eksistenčnih prilik in dobrobita kmetijskega ljudstva.

Iz uvodoma omenjenega razloga mi je težko ločiti materialno stran vprašanj banovine v kolikor se tičejo obrtništva **samoga**. — Vkljub temu bom skušal predočiti kakor sledi:

Skrbstvo banovine se izraža v banovinskem proračunu. V kolikor ni bil ta z odlokom g. finačnega ministra skrčen predvideva isti za leto 1933/34. v svojem VIII. poglavju (oddelek za trgovino, obrt in industrijo) za obrtniške namene sledeče postavke:

iz pletarske stroke 8 tečajev s 95 udeleženci;	
iz nemščine kot jezika 2 tečaja s 73 udeleženci;	
iz krojaške stroke 5 tečajev s 156 udeleženci;	
iz čevljarske stroke 8 tečajev s 144 udeleženci;	
iz damskega krojenja in šivilske stroke 6 tečajev s 154 udeleženci	
iz lončarske stroke 1 tečaj s 13 udeleženci;	
iz keramike 2 tečaja s 17 udeleženci;	
skupno torej 36 tečajev z 754 udeleženci.	

Razen tega je banovina podpirala v izdatni meri tečaje za gostilničarstvo, pletarstvo v Prekmurju, kakor tudi razstavo malih obrtnikov na spomladanskem velesejmu, ki je uspešno zaključila. Prav tako je banovina podpirala vrborejo, omogočala je posameznim ambicioznim obrtnikom materialno obisk različnih tečajev ter je prispevala za udeležbo male obrti na jesenskem velesejmu, večji znesek. V veliki meri je podpirala banovina malo obrt. V pripravi je nadalje več tečajev iz različnih strok.

Banovina je tudi pripomogla k ustanovitvi vajeniškega doma v Ljubljani z večjim doprinosom ter vzdržuje v njem 12 vajencev na lastne stroške.

Banovinski svet je vložil svoj veto zoper rakrano našega obrtništva — šušmarstvo — toda neprizanesljivo nazadujoče gospodarske prilike, previsoke obdav-

čitve, nezaposlenost pomočništva in beda podeželskega ljudstva je onemogočalo zatreti to bolezen v toliki meri, kot je slovensko obrtništvo po vsej pravici zahteva. Ponovne opozoritve so ponekod žal ostale brez učinka. V dobi težke krize ni lahko spraviti obrtno pravno stališče našega stanu z socialno političnim vprašanjem velikih mas v vsestransko zadovoljujoči sklad. In ravno iz tega razloga se je brzkone opazala po nekaterih srezih neke vrste površnost v upoštevanju tozadevnih obrtniških interesov in naravnost nerazumljiva, neprijazna tendenca. Le malo je bilo takih, ki so pokazali razumevanje za upravičeno borbo obrtniškega življa.

Prav tako glede zaščite posameznih stanov (zlasti naših čevljarjev in krojačev) ter o socialnem zavarovanju, nimamo poročati o večjih uspehih. So to stvari, ki so po največ odvisne od ukrepov centralne uprave in ki se jih vkljub dobri volji in prizadevanju banske uprave dosedaj ni dalo rešiti. Zdi se mi pa, da se je v zadnjem času na dispensno podeljevanje obrti polagalo večjo pozornost.

O predmetnem vprašanju bi se dalo še na dolgo in široko razpravljati. Zavedam pa se, da imate obilo gradiva in da še pride priložnost, da bomo v javnosti o tem govorili. Zaenkrat še samo o pomenu predstavništva v banovinskem svetu:

Banovinsko gospodarstvo tvori važen del interesa obrtništva ter se iz tega vidika ne sme puščati ob strani. Kakor je obrtništvo i pri zadnjih volitvah v narodno skupščino i pri občinskih volitvah aktivno poseglo v borbo za svoje interese, tako bode tudi svoječasno ob volitvah v banovinski zbor znalo uveljaviti svoje zahteve po zadostnem in sposobnem zastopstvu v tej važni korporaciji.

Medsebojno razumevanje, sloga in mir zamorejo marsikaj popraviti, kar je bilo dosedaj zamujenega. Pod to devizo Vam spoštovani gospod urednik in „vsem bivšim“ in sedanjim obrtniškim prijateljem želim: Srečnejše Novo leto!

Delo v naših organizacijah

Kakor bomo polagali račun (bilanco) o svojem obrtu, tako moramo pregledati storjeno delo v naših stanovskih organizacijah, tovariši, tovarišice! Mnogo važnejše je danes za nas vse polaganje računa, ugotavljanje bilance v naših stanovskih organizacijah, nego one v naših delavnicah, kajti ves naš uspeh zavisi od dela v naši stanovski zavesti.

S tem ne poudarjam, da ne smemo na delo v delavnici polagati važnosti, nasprotno, to je naš skromen vsakdanji kruh, katerega si pa hočemo izboljšati potom tistih naših organizacij, v katerih ne vlada razlika med stanovskimi tovariši.

Storili smo gotovo svojo dolžnost tudi v minulem letu, bodisi v naši prisilni združbi, bodisi v naši prostovoljni obrtniški organizaciji, neuspeh v kateri izmed teh organizacij imamo pripisati vzroku, da so na čelu istih naši stanovski sotovariši, ki jim je resnično obrtništvo le na jeziku.

Ko stopamo v Novo leto, dragi tovariši, tovarišice, si nadajmo nalogo, da dobe v bodoče naše združbe, tiste naše tovariše, tovarišice, kot voditelje, ki jim je blagor res celotno obrtništvo, da tudi tisto, ki bi morda zaslepljeno delalo proti našemu delu.

Naši bilanca je, da ugotovljamo razveseljiv napredek dosedaj, ter odločno in vztrajno delamo tudi nadalje, ker nas spremlja le ena zavest, ki nas kot voditelje zatiranega stanu; in to tovariši, tovarišice jel

Razmere časa so prav tisti činitelj, ki nas združujejo v raznih, bodisi političnih ali stanovskih organizacijah; potom njih pridobivamo, dovoljujemo in zgublamo, zato se

tudi od nas posameznika ali od organizacije mnogokrat napačno obsoja onega, ki se je ločil od ene in se odločil v drugo organizacijo.

Ako pogledamo, prevladuje v splošnem v večini držav že grupiranje vladi in državi zvestih pristašev, organizacije, katera je in ugodno napreduje tudi pri nas v naši ljubljani domovini.

V tej naši domovini in iz te naše velike državne organizacije pa snujejo z istim programom različna stanovska vprašanja, razni stanovci tudi svoje, bodisi prisilne (naše združbe) ali prostovoljne stanovske organizacije, pri katerih ne bi smelo zaostati naše obrtništvo, da kot celota zavojuje iste pravice, katere mu kot zavednemu državljanu v zaščito svojega stanu pripadajo. Pogled na naše delo ob zaključku leta in razvoj naših organizacij je gotovo za nas ne samo razveseljivo dejstvo, temveč tudi nepobiten dokaz naše volje, naše vztrajnosti in ljubezni do svojega bližnjega, to je do svojega stanovskega tovariša, vodeča nas pri tem zavest, da bomo pridobivali le v naših močnih in složnih organizacijah.

Ko smo nastopili leto 1933., nam je prinesel naš pobornik „Obrtnik“ prav nalogo, z željo vztrajnega dela v organizaciji in delavnicah. Zadnjega se ne bom dotikal, pač pa se vprašujem, kakšno je bilo naše delo v organizaciji.

Kdor je budno sledil vsemu organizatoričnemu pokretu, samo z veseljem ugotavlja, da smo prav v minulemu letu, ko smo v smislu novega obrtnega zakona reorganizirali naše prisilne združbe, storili veliko težkega dela, še več pa v naši prostovoljni organizaciji. Žrtve naših tovarišev in tovarišic na čelu organizacij, katerih marsikdo je radi svoje vztrajnosti moral popiti kako kupico grenke vode, so tisti temelji, katere si je napravilo osrednje vodstvo Društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani, in na katerih temeljih hoče, potem svojih edinic, graditi veliko in mogočno obrtniško organizacijo.

Ko s ponosom zremo na težko storjeno delo za korist našega stanu, in vidimo plačilo za naš trud v lepem napredku, nas pri tem spremlja, tovariši in tovarišice, tista velika misel, ki jo je izrekel naš soborec na Brodski konferenci: „Prinašam Vam bratske obrtniške pozdrave iz bele Ljubljane, od tovarišev obrtnikov Slovencev, a dalje ne mogu da govorim.“

Marsikomu je pri tem zarosilo oko, ko je naš dobri Mihelčič, katerega ni več med nami tako položno s tem hotel reči „Vaši smo“. Tovariši Srbi in Hrvatje, enako z Vami hočemo deliti dobro in slabo v naših vrstah.

Ta naš veliki „Mož“ je položil prvi del temelja k tej naši veliki zgradbi, katero bomo izpolnjevali od leta do leta, tako dolgo, da bomo zopet upoštevani, kot enakovredni državljani, in da bomo odločali povsod enako z drugimi stanovci, pa naj si bode, kjerkoli v najmanjši ustanovi, do najvišje naše narodne predstaviteljice.

Ugotavljam, da se večina obrtništva tega že zaveda in stopa pridno v sredo tistih, ki so položili šele pred dvema letoma prvi temelj, pridružujejo se z ustanavljanjem vedno novih podružnic. Tovariši, tovarišice! Tudi mi jeseniški obrtniki smo z duhom v veliki večini že davno v Vaši sredi, a v najkrajšem času, ko dobimo odobrena naša pravila za podružnico društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani, pa bomo stavili na razpolago vse svoje razpoložljive moči, da bo naše delo v letu 1934. še lepše in bogatejše od dosedanjega.

Po začrtani poti krepko dalje! To je moj novoletni pozdrav vsem Vam, tovariši in tovarišice v Dravski banovini. Ta moj glas pa naj slišijo tudi vsi naši tovariši Srbi in Hrvatji, kateri želijo deliti z nami veselje in prenašati z nami tudi težave.

Ivan Gogala, Jesenice.

Naš rojak predstavnik obrtnikov v Južni Srbiji

Naše uredništvo je zaprosilo kranjskega rojaka tov. Antona Ručigaja, ključavničarja in člana Obrtne zbornice v Skoplju, da nam napiše par vrstic za novoletno številko „Obrtnika“. Tovariš Ručigaj se je rade volje odzval in poslal sledeč prispevek, za katerega se mu na tem mestu najlepše zahvaljujemo.

Slovenija je poznana, kot prenaseljena pokrajina ter je razumljivo, da ne bo mogla že v bližnji bodočnosti nuditi kruha mnogim

generacijam obrtnikov in delavcev. Že pred svetovno vojno so se Slovenci izseljevali v severne dele Avstrije, v Nemčijo, v Belgijo in Ameriko, deloma za stalno, deloma samo ob času sezonskih del. Bilo pa je tudi poedinih obrtnikov-Slovencev, kateri so prešli Donavo in si poiskali zaslužka v tedanji bratski Srbiji. Večina njih se je uživala v nove razmere in si ustvarila udoben dom, ker so smatrani kot vestni in izurjeni delavci. Svetovni požar jih je zatekel v novi domovini in ni osamljen slučaj, da so se ti Slovenci borili, kot dobrovoljci v hrabri srbski vojski ter na ta način pomagali ustvarjati današnjo Jugoslavijo.

Po osvobojenju so se meje na severu zaprle za naš delovni narod. Vслед tega so si naši mladi obrtniki in delavci morali poiskati zaslužka v novih pokrajinah svobodne domovine, večji del v Severni in Južni Srbiji. Mnogi fantje, kateri so odslužili vojaški rok v mestih Južne Srbije, so naše južne kraje vzljubili in se, kot obrtniki naselili v raznih mestih. Večina njih je odprlo samostojne delavnice, posebno v času visoke konjunktore, in marsikateri je dobro zaslužil in uredil svoje delavnice z modernimi stroji tako, da je bil za vzgled domačinom.

Seveda so bili tudi taki med njimi, kateri niso računali s spremembo. V splošnem pa so naši obrtniki dobro vsidrani in upamo, da bodo vzdržali silen naval krize.

Slovenci so na glasu, posebno obrtniki, kot odlični strokovnjaki Zelo so cenjeni kot

dobri delavci, a domačini jih smatrajo za dobre prijatelje. Z domačini-južnosrbijanci živimo v najboljši slogi. Slovenski jezik in južnosrbijanski dialekt, sta si zelo slična, da se smatramo v vsakem pogledu v resnici pravi bratje. Seveda niso izostale medsebojne ženitve; zasnovali so se novi domovi, iz katerih so se rodili — v pravem smislu rečeno — pravi Jugoslovenci bodočnosti.

Obrtnik-Južnosrbijanec je zelo skromen v svojih zahtevah. Največja njegova vrlina je skrajna vačnost, pošten je do skrajnosti in iskren prijatelj. Zelo je dovzet za napredek, posebno v strokovnem pogledu. Njihova želja za napredkom se vidi v tem, da jih zelo veliko poseti razne velesejme v Zagrebu, Novem Sadu in celo v Leipzigu v Nemčiji. Posebno se jim je priljubil naš ljubljanski velesejem, katerega obiskujejo nekateri obrtniki leto za letom v želji, da se upoznajo z novimi tekovinami (pridobitvami) obrtne delavnosti.

Časi zlate dobe in velikih zaslužkov so minuli. Obrtniki se niso mogli več boriti s svojimi primitivnimi delavnicami proti raznim domačim in tujim industrijam, posebno pa proti onim zakotnim, takozvanim nazovi-obrtnikom, kateri so nam še največ škodili. Potrebno je bilo vzbuditi obrtniško zavest, poiskati novih poti v borbi za naša strokovna prava in zahtevati od pristojnih oblasti, da se zaščiti obrtništvo od raznih prikritih, nelojalnih konkurentov. V tem pogledu smo do danes imeli v resnici precej uspehov, posebno v borbi za posebne obrtne zbornice. V tej borbi nam je posebno mnogo pomagala naša bivša beograjska obrtna zbornica, na čelu z obče spoštovanim predsednikom g. Milanom J. Stojanovićem, pobornikom jugoslovanskih obrtnikov.

Naša obrtna zbornica v Skoplju z ostalimi sodelavci in marljivim sekretarjem g. dr. Č. Nikitovićem, je v največjem razmahu dela, ter je v kratkem času, tekom enega leta obstoja izvršila mnogo na organizaciji, zaščiti in napredku obrtništva Južne Srbije. V bodočnosti pa je potreba še mnogo dela in truda za izboljšanje stanja našega stanu.

Skrajni čas je bil, da smo se vsi obrtniki združili v svoje organizacije, t. j. v posebne obrtne zbornice, v katerih bomo sami med seboj združeni širom naše lepe domovine reševali naša življenjska vprašanja in delati za napredek in blagostanje celokupnega obrtništva.

Kot predstavnik obrtnikov Južne Srbije Vam želim uspeha v borbi za samostojno obrtno zbornico ter upam, da Vas sprejmemo v našo sredo meseca marca, leta 1934. na konferenci vseh obrtnih zbornic, katera se bo vršila v našem carskem Skoplju, kot predstavnike posebne obrtne zbornice Dravske banovine.

Želim Vam uspeha polno in SREČNO NOVO LETO!

Z obrtniškim pozdravom!

ANTON RUČIGAJ,

ključavničar in član Obrtne zbornice v Skoplju.

Društvo jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani priredi

PLES

v soboto, dne 3. februarja 1934 v veliki dvorani Kazine

Rajko Ogrin, upravnik Zanatske banke Kralj. Jugoslavije a. d. podružnice Ljubljana.

Nekoliko razmišljanja o gospodarski in finančni krizi

Po končani svetovni vojni ni bilo težavno kalkulirati, da dobi uničevanja dobrin in izčrpanja zalog, sledi doba dela za nadomeščanje vsega porabljenega in uničenega. Prišla je doba intenzivnega dela in s tem zaslužka, prišla je doba konjunktura. Pri tej pospešeni produkciji pa so bili obrati tako racionalizirani, da je produkcija preseгла konzum. Naši gospodarstveniki le preradi zastopajo stališče, da je treba produkcijo racionalirati, pri tem pa pozabljajo, da si stošiče državljanov ne more kupiti na trg postavljenega blaga. Mogel bi torej trditi, da produkcija, pa bodisi industrijska ali agrarna ni boleha. Ona je zdrava in povsem odgovarja rezultatom delavnosti našega poslovnega ali poljedelskega človeka. Žalostno je zaviranje obratovanja naprav, pridobljenih z žrtvami znanosti in tehnike, mesto povečanja vporabe tega, kar se producira.

Dejstvo pa je, da blago ne najde kupca. Brezposelni ne kupujejo, pri kmetu je gotovina redkost, obrtnik, trgovec in nameščeneec pa se je omejil na najnujnejše potrebe, v kolikor mu dohodki to vobče še dopuščajo. Zakaj tako stanje? Imamo surovine in blago, ki naj bi bilo na razpolago človeku in mu omogočalo današnji njegov kulturi odgovarjajoči življenjski standard. Potreba in želja je po blagu, a ni dosegljivo. Denarja ni, zaslužek je padel ali ga pa sploh ni. Nastopila je kriza kupne moči — kriza konzuma.

Gospodarski sistem je pokazal svoje izvesne slabe strani. Organizacija kapitala je odrekla. Razdelitev monetarnega zlata ne odgovarja več gospodarski ekspanzivnosti pojedinih držav. Kapital danes ne vrši več one svoje funkcije v gospodarstvu, ki mu je potreben kot kri človeškemu organizmu. Omajani so osnovni pojmi in dogme narodne ekonomije in novi, kakor avtarkija, tehnokratija, korporativno, načrtno gospodarstvo itd. dobivajo vedno bolj konkretni izraz in oblike.

Po New-yorški besni v letu 1931. so nastopili črni dnevi za finančni svet. Padel je dolar in za njim funtsterling, da izravna konkurenčne cene ameriškega blagu. Nastopila je finančna kriza v Avstriji, Madžarski, Romuniji in v vseh balkanskih državah. V istem času so izpadle nemške reparacije, ki so vsem prizadetim državam omajale državne proračune, tako da večina svojih vojnih obvez ne more več izpolnjevati. Nastal je splošni, dovoljeni in samolastni moratorij za meddržavne dolgove.

Vse te nevesočnosti seveda niso šle mimo nas, četudi naše denarstvo ni bilo v taki meri povezano z mednarodnimi financami. Ali vendar zadostovalo je, da so se likvidirali angažmani inozemskih bank, ki so zlasti v zapadnih delih naše države bili prav izdatni. Naše banke so izgubile dolgoročne in prehodne kredite, kar je na mah povzročilo primanjkanje deviz. Nadomestilo z kliringi se je le delno obneslo. Naša naročila v inozemstvu so se skrčila in istotako naročila iz inozemstva. Naš izvoz je od leta 1930. padel za polovico. Kupičili so se viški naše žetve, kmet ni mogel prodati svojih pridelkov, sledil je žitni režim. Ruski dumping je pomagal rušiti cene našim najvažnejšim izvoznim produktom.

Vsa ta dejstva so povzročila atmosfero gospodarske nesigurnosti in tej je sledilo najhujše, kriza zaupanja. Naval vlagateljev na denarne zavode je ogrožal našo denarno organizacijo in s tem ono, kar oplojuje vse gospodarstvo.

V zvezi z nastalo plačilno nesposobnostjo kmeta je naša vlada izdala zaščitni zakon tako za kmeta, kakor za denarne zavode, katerim kmet svojih obvez ni mogel več izpolnjevati. V zaščito ostalih poslovnih ljudi je bila izdana uredba o posredovalnem postopanju. Ti ukrepi, kakor so bili nujno potrebni, niso mogli ostati trajni, ker bi samo poslabšali položaj. Nezaupanje do denarnih zavodov ni popustilo, na drugi strani pa denarni zavodi niso zaupali svojih sredstev gospodarstvu, ker za iste ni bilo več varnosti in pravnega zavarovanja. Nastopilo je kupičenje, za naše razmere velikih kapitalov pri državnih denarnih ustanovah in s tem odtegnitev istih gospodarstvu.

Tak je bil položaj do kraja pravkar minulega leta. Razlogov dovolj, da ni bilo zaslužka, denarja in kruha, da ni bilo možnosti današnjemu človeku dati njegovi kulturi odgovarjajoče življenje. Ob nastopu novega leta pa imamo zopet razlogov dovolj, da se je v nas zbudil občutek — kulminacija slabega je dosežena, lepši bodočnosti gremo nasproti. Ni potreben pretirani optimizem, a zavreči je vsak pesimizem, kateri ne vodi nikamor. Kakšni so razlogi na upanje lepših časov? Evo Vam jih! Meddržavna politika, vloga, ki jo igra posamezna država v koncertu z drugimi državami, je predpogoj za uspešno zunanjo gospodarsko politiko. Treba je osebnega zaupanja, tudi prijateljstva, nato šele sklenem kupčijo. Aktivnost našega prvega Voditelja in drugih državnih krmilarjev nam jamči, da smo na pravem potu za tako uveljavljanje naše države v mednarodnem svetu, kakršno nam po moči sposobnosti in bogastvu naše zemlje pripada.

Najnovejše koncizne odredbe naše vlade glede ureditve kmečkih in vseh drugih finančnih obvez, normiranja obrestne mere, široko zasnovanih javnih del, štednje v državnem proračunu, gospodarski svet, ki se nam obeta in končno „Gospodarska Mala antanta“, vse to so jasne osnovne linije za hoteno normaliziranje gospodarskih razmer naše države, v kateri je kruha za vsa in za vsakega. Povečati izvozno kupčijo, povečati notranji konzum, to sta zaenkrat glavni nalogi našega novega gospodarskega življenja v novem letu. Po dosegu tega, bo avtomatično jenjala finančna in gospodarska kriza. Z lastno silo in smotrenim delom si pomagajmo, a razmišljanje, kaj smo v zadnjih letih doživeli, naj nam bode v poduk in izkustvo.

Priljubljeni ples DJO

se vrši v soboto, dne 3. februarja v dvorani Kazine in ne 6. januarja, s katerim DJO nima ničesar skupnega. Prosimo, da upoštevate!

Prireditveni odsek DJO v Ljubljani.

Pavel Pavčič, tesarski mojster, predsednik občine, Moste pri Ljubljani.

Obrtnik in občinska uprava

Zadnje občinske volitve, katere so se vršile dne 15. oktobra 1933, so prinesle precejšen preobrat ne samo na političnem, ampak tudi na gospodarskem polju. Obrtnik, kateri je bil do sedaj v vseh ozirih zapostavljen — seveda v precejšnji meri po svoji lastni krivdi — kljub temu, da je prispeval velike dajatve različnih vrst državi, banovini in občinski upravi, je v teh obupnih razmerah, pričel spoznavati, da je v zadnjih zdihljajih, da mora napeti vse sile za rešitev svojega lastnega obstoja.

V teh težkih časih se je začel zavedati jugoslovanski obrtnik tudi svojih zahtev ter dolžnosti napram narodu in državi, pa je sklenil, da se posveti vsakemu pozitivnemu delu, ki bo v korist njemu, vsakemu slehernemu državljanu in narodnemu ujedinjenju.

Naš obrtnik je na vsodbudo DJO prišel do spoznanja, da mora sedanje občinske volitve z vsemi obrtniškiimi silami podpreti, da se istih aktivno udeleži in izvaja sebi, kot stanu mesta v občinskih zastopih v kolikor njemu ista po vseh davčnih dajatvah pripadajo. Lahko trdim, da se oni obrtniki, ki so bili izvoljeni v občinske zastope, sigurno zavedajo svoje dolžnosti napram državi in občanom, kateremu delu se morajo najbolj posvetiti. Obrtniški zastopniki v sedanjih občinskih odborih so že marsikaj dobrega napravili pa naj si bo na gospodarskem, socialnem ali kulturnem polju, ker se prav dobro zavedajo, da če delajo slabo store to v prvi vrsti sebi.

Čim so stopili novi občinski odbori, pomešani z obrtniškiimi krogi v funkcijo, so se pričele temeljite izpremembe v občinskih gospodarstvih. Šušmarstvo v nekaterih občinah se že temeljito preganja. Če bo šlo tako naprej, ne bo več dolgo, ko bo šušmarstvo za trajno pokopano. Vsi občinski predstavniki se morajo zavedati, da imajo od šušmarjenja pri svojih občinah le veliko zgubo, zato lahko trdim, da je šušmarjenje največja rak rana ne samo za obrtnika, temveč tudi za občine. Če dela izvršuje šušmar, to je neupravičenec, nima občina prav ničesar od njega, ker ni podvržen nobenim dajatvam. Obrtnik ali upravičenec je pa podvržen po zakonu vsem različnim dajatvam, pa naj si bo državnim ali občinskim itd., ki jih plačati ne more, ker ničesar ne zasluži.

V takih slučajih pride gotovo občinsko gospodarstvo v zelo mučen položaj in seveda ne preostane drugega, kakor zaprositi novih posojil in tako naložiti občanom še večja neznesnejša bremena. To so v prvi vrsti krivde slabih občinskih gospodarjev, ki niso znali čuvati onih, kateri vzdržujejo občino in podpirali one, ki so občini samo škodovali. V takih slučajih se naproša merodajno oblast, da vsak tak primer že v kali zaduši, odgovorne činitelje pa kliče na odgovor.

Apeliram na vse obrtniške zastopnike v občinskih upravah, da posvete vse svoje sile v ublažitev težkih razmer v naši državi z zavestjo, da so dobri in iskreni Jugoslovani, v drugi vrsti pa naj zahtevajo od vseh svojih sodelavcev v občinskih upravah, da podpirajo težnje obrtniškega stanu. Le po tej poti je rešitev obrtniškega stanu iz težkega položaja, v katerega je zabredel. Tovariš obrtnik, ti bodi trden Jugoslovani in bodi v vsakem slučaju pripravljen delati za povzdigo in procvit ter gospodarsko moč našega troedinega naroda.

Obrtniku, ki je velik del prispeval k zboljšanju in konsolidaciji našega naroda, je treba pomoči prav od vseh zato merodajnih faktorjev. Potreba je obrtnika ščititi in ga povsod upoštevati,

mu dati cenenege kredita, da bo zmožen lojalne konkurence, kajti le na ta način se bomo obvarovali vsiljivega tujega kapitala, ki ima namen samo naš narod gospodarsko onemogočiti in ga ne pripustiti do napredka, ki ga zaslužimo, in s tem pred svetom ponižati. Mj obrtniki nečemo nikomur škodovati, ne pustimo pa, da nas bi kdo drugi oškodoval.

Apeliram na vse merodajne faktorje, ko smo na pragu novega leta, naj se jugoslovanski nacionalni program do skrajnosti izvede, da bodo naši prizadeti krogi in vsi sloji po svojem hotenju in pravicah prišli do svojih povsem znanih zahtev!

Vsem obrtnikom srečno in veselo novo leto!

A. Potočnik:

Obrtno-nadaljevalno šolstvo v Ljubljani nekdanj in sedaj

Skoraj po vseh srednjeveških mestih je bilo največ meščanov rokodelcev in obrtnikov. Res je, da tako čislani niso bili kot trgovci, vendar so jih morale oblasti prav resno upoštevati, kajti marsikatero preglavico so povzročili v mestnem zastopstvu in s svojo trdno voljo marsikatero pravico dobojevali v prid svojemu stanu.

Združevali so se v zadrage, katere so bile koncem srednjega veka že stare. Imele so že lepo premoženje v blagu in denarju, ter marsikaterokrat priskočile mestnim blagajnam na pomoč. Znano nam je, da so že v onih časih šteli v zadrugo vse mojstre, njih vdove, pomočnike in vajence.

Da je kdo postal mojster, je moral samo skrbeti, da je dobil meščansko pravico, ker brez te bi pomočnik težko dosegel mojstersko čast. Dokazati je moral — v prejšnjih stoletjih — da je zakonski sin, da je bil nekaj let po svetu, kjer je videl lepša in večja dela svojega obrta, ter bivati je moral najmanj leto dni v Ljubljani. Zaposlen je moral biti pri „poštenem mojstru“ t. j. takem, ki je bil včlanjen pri zadrugi in plačati je moral „mojstersko južino“. Ta vsota je bila kaj različna. Barvarji so bili zadovoljni, da je plačal en tolar. Lončarji so zahtevali, da jih je bodoči mojster res prav svatovsko pogostil ali pa plačal šest tolarjev. Tega zneska niso pregledali nikomur. Poleg tega je moral dokazati, da je spreten v svojem rokodelstvu s tem, da je izvršil „mojstersko delo“, katero mu je zadruga naložila. Ta izdelek so ocenili mojstri in dva mestna svetovalca. Sedaj šele, ko je tej komisiji ugajalo mojstersko delo, je bil sprejet v zadrugo kot mojster. Ker pa je bilo pri nekaterih zadrugah število mojstrov omejeno, zato je marsikdo moledeval toliko časa zastoj, dokler ni bilo kako mesto izpraznjeno. Moral je pa tudi plačati v zadružno skrinjo mojstersko takso, katera je znašala od štirideset do sto goldinarjev. S tem denarjem so krili zadružne stroške, plačevali za maše in pogrebe umrlih zadružnikov ter pomagali onemoglim mojstrom in njih vdovam. Mnogo je bilo mojstrskih kandidatov, ki so izpolnili vse te pogoje, pa vendar niso dosegli mojsterske časti, ker niso imeli zadostne gotovine, da bi pričeli svoj obrt. To vsoto je določevala zadruga in ta vsota pri nekaterih obrtih ni bila majhna, tako n. pr. je moral barvar imeti za potrebno orodje 1500 gld in še 200—300 gld obratne glavnice.

Po končani učni dobi (navadno tri leta) je prejel pomočnik učno izpričevalo, ali bolje povedano prepis, ker original je zadruga hranila v zadružni skrinji. Tudi pri tej priliki je moral novi pomočnik skrbeti za južino, ki je bila različno odmerjena. Nato se je podal v svet iskat novih vtisov in izkušenj za svoj obrt. Take potujoče pomočnike je bilo mogoče srečati vsak čas na velikih cestah. Navadno so se vračali po več letih zopet v domovino polni bogatih izkušenj za svoj nadaljni obstoj. Bili so pa tudi v splošnem precej naobraženi, po-

znali so pravila lepega vedenja in znanje tujih jezikov. Mnogim naših starejših mojstrov je bila poverjena važna vloga v javnem življenju.

Pa tudi za vajence so bili ob sprejemu posebni predpisi. Kovaški mojster ni sprejel fanta v uk, ako ni bil poštenih, zakonskih staršev sin. Pa tudi druge pomisleke so imele posamezne zadruga. Tako so nekatere zabranile sprejemati v delavnico sinove sodnih slug in biričev ter godcev, čuvajev itd. To navado je cesarski ukaz odpravil leta 1549. Vsak mojster je smel sprejeti le toliko vajencev, kolikor je predpisala zadruga. Vsak vajenec je moral plačati pri vstopu v uk, kakor tudi po končani učni dobi znesek 5 gld v združno skrinjo, ter imeti poroka, da bo ostal ves učni čas pri enem in istem mojstru.

Kakor vidimo po vseh treh kategorijah obrtniškega stanu se pa ni prav nič upoštevala teoretična stran. Nihče ni zahteval ne od mojstra, ne od pomočnika, še manj pa od vajenca, da posveti svoje moči tudi znanostim svojega poklica. Saj nam je znano, da so bile v prejšnjih stoletjih celo osnovne šole le v večjih mestih in trgih, za izobrazbo obrtnih vajencev se pa ni storilo prav nič. Šele leta 1856. naletimo na razpis ministrstva za nauk in bogočastje, ki veleva, da se ustanovi v Ljubljani nedeljska šola za obrtnike, pomočnike in vajence, ki je bila združena s tedanjo nižjo realno. Poučevalo se je ob nedeljah in praznikih dopoldne od 8. do 10. ure in sicer prostoročno in geometrično risanje. Leta 1859 so se poleg risanja uvedli kot učni predmeti tudi nemščina, računstvo in zemljepis, a leta 1860 še prirodopis, fizika in kemija. Učni jezik je bil nemški.

Leta 1874 so ustanovili na sedanji I. in II. državni deški osnovni šoli obrtno pripravljalnico, ki pa ni bila v zvezi z obrtno šolo na realni. Leta 1883 se je obrtna nedeljska šola preosnovala v obrtno nadaljevalno šolo z novim učnim načrtom. uvedli so se bolj praktični predmeti in pomnožilo se je število učnih ur, zaradi tega se je vršil pouk tudi ob delavnikih zvečer. Leta 1901. je bila ustanovljena današnja III. državna deška osnovna šola, zato se je ustanovila tudi na tej šoli obrtna pripravljalnica. Leta 1907. so se vse tri obrtne pripravljavnice združile v obrtno nadaljevalno šolo na tedanji realni. Izpremenil se je razmeram primerno tudi pravilnik in učni načrt, a učni jezik je bil deloma slovenski, deloma nemški. Pa tudi ta sprememba ni trajala dolgo. V šolskem letu 1909/10 se je obrtno nadaljevalna šola zopet temeljito preosnovala in sicer v štiri samostojne obrtno nadaljevalne šole:

1. strokovno nadaljevalna šola za mehanično tehnične obrti na I. državni deški osnovni šoli na Ledini,

2. strokovno nadaljevalna šola za stavbne obrti na II. državni deški osnovni šoli na Grabnu.

3. strokovno nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti na prejšnji nemški deški osnovni šoli.

4. splošna obrtno nadaljevalna šola na III. državni deški osnovni šoli na Vrtači.

S to preosnovo je obrtno nadaljevalna šola na tedanji realni prenehala in se preselila z vsem inventarjem na prej omejenih osnovnih šol. Uveljavil se je tudi nov pravilnik in uveljavil posameznim obrtno nadaljevalnim šolam primeren učni načrt. S to preosnovo se je upeljal tudi slovenski učni jezik in odpravil duha moreči večerni pouk.

Leta 1910. se je ustanovila na že obstoječi strokovno nadaljevalni šoli za umetne in oblačilne obrti na Vrtači ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti, ki se je pa leta 1920 preselila v poslopje državne deklishe osnovne šole k sv. Jakobu.

Leta 1911. se je preselila tudi strokovno nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti in sicer le moški oddelek, na Prule.

Leta 1929. je bila ustanovljena strokovno obrtna nadaljevalna šola za brivce, frizerje in lasničarje. Prej so obiskovali ti vajenci splošno obrtno šolo na Vrtači.

Poleg teh šol, ki jih upravlja in vzdržuje šolski odbor za obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani, imamo še dve obrtno nadaljevalni šoli za vajence in sicer:

1. gostilničarsko obrtno nadaljevalno šolo, ki jo upravlja in vzdržuje zadruga hotelirjev, gostilničarjev in kavarnarjev v Ljubljani, ter je nameščena v gostilničarskem domu na Prulah in

2. strokovno obrtno nadaljevalno šolo za vajence grafičnih obrtov, ki jo vzdržuje in vodi organizacija tiskarjev.

Šolski odbor za obrtno nadaljevalne šole upravlja in vzdržuje šest prvomenovanih obrtno nadaljevalnih šol v Ljubljani, je na podstavi novega obrtnega zakona (§ 303) sestavljen sledeče:

predsednik je mestni načelnik, odnosno član občinskega odbora, ki ga on odredi. Člani odbora so: upravitelji obrtno nadaljevalnih šol, štirje predstavniki prisilnih združb, dalje po eden predstavnik Zbornice za TOI in delavske zbornice in šolski zdravnik.

Ta odbor upravlja obrtno nadaljevalne šole predvsem v finančnem pogledu, pa tudi v disciplinarnih zadevah ter nadzoruje v obeh ozirih te šole.

Pouk na šolah se vrši po dva popoldneva v tednu in sicer združeno 4 do 5 ur. Z lanskim šolskim letom je bila vpeljana v te šole kot obvezen predmet na podstavi naloga ministrstva za zdravje in narodno vzgojo tudi sokolska telovadba. Šolsko leto traja od pričetka oktobra do konca aprila.

Število učencev na obrtno nadaljevalnih šolah v Ljubljani ob koncu I. 1933. je sledeče:

1. Strokovna nadaljevalna šola za mehanično tehnične obrti na I. državni deški šoli na Ledini 233 učencev.

2. Strokovna nadaljevalna šola za stavbne obrti na II. državni deški osnovni šoli na Grabnu 294 učencev.

3. Strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti na Prulah 202 učencev.

4. Splošna obrtno nadaljevalna šola na III. državni deški šoli na Vrtači 195 učencev.

5. Ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti pri Sv. Jakobu 293 učenek.

Ker se bomo v eni prihodnjih številkih tega lista pečali temeljiteje s financiranjem obrtno nadaljevalnih šol, s podrobnimi učnimi načrti, ter vzgojo obrtnega narščaja, zato naj zadostuje za sedaj pričujoči članek.

Engelbert Franchetti.

Spomini

Ni nas več mnogo iz leta 1902. in 1903., ko smo začeli graditi temelj za ustanovitev bivše „Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug s sedežem v Ljubljani“. Leta 1903. meseca januarja smo v „Mestnem domu“ pod vodstvom pokojnega ravnatelja Srednje tehniške šole g. Ivan Šubica priredili krasno razstavo vajeniških del in sem ob tej priliki predlagal, da naj tačasni odbor za prireditev razstave prevzame tudi delo in predprave za ustanovitev „Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“ in kakor rečeno tako storjeno. G. vladni svetnik Ivan Šubic se ni protivil predlogu in ko je uvidel, da mi primanjkuje delavnih moči je sam prav krepko poprijel za delo ter je s svojimi dobrimi nasveti in zvezami z raznimi uradi, zlasti pri Trgovskem ministru na Dunaju, prav veliko dosegel posebno radi slovenskih pravil. Po dolgih posvetovanjih in sejah, v katerih so takrat prav pridno in požrtvovalno delovali pokojni Franc Jeločnik, načelnik zadruga krojačev; Ivan Tuma, načelnik zadruga čevljarjev; dalje g. Franc Breskvar, čevljar; Alojzij Erjavec, čevljar; Franc Breskvar, knjigovez; pok. Ivan Kregar, načelnik zadruga kovinarjev; pok. Ivan

Tosti, načelnik zadruga gostilničarjev; osobito je bil pa pripravljalnemu odboru naklonjen bivši magistratni svetnik in obrtni referent g. Sešek. Veliko obrtnikov zlasti pa združnih načelnikov, je ta pojav bodel v oči in niso pričakovali z ustanovitvijo Zveze nikakih uspehov. Spominjam se dobro načelnika ključavničarjev, ki je bil zagrizen nemškutar in ko je nekdo o ustanovitvi Zveze z njim govoril, mu je dal odgovor: „Ach was wird dieser junge Mann machen, wir haben schon alles probiert, aber mit die Gewerbstreibenden ist nichts zu machen.“ No pa je šlo in šlo je nekaj let še celo prav dobro in vsi smo pogrešali, da se ni Zveza ustanovila že pred tolikimi leti. Vodil sem barko okoli 30 let in reči moram od uspeha do uspeha in zadovoljni so bili obrtniki na deželi in zadovoljni v mestih. Le tam, kjer se je obrtnikom predobro godilo, tam niso imeli smisla in potrebe po lokalni ali pa še celo po splošni organizaciji. Vendar je bila zveza potom svojega vsestranskega dela, zlasti pa potom svojega glasila, obrtništvu za dober vzgled in vzpodbudo, da se je začelo vsaj v svojem domačem kraju zanimati za svoje socialne in gospodarske prilike ter razmere. Ustanovitvi so se začele zadruga, kolektivne in strokovne, obrtna društva in še celo pridobitne zadruga in skladišča. Vse je začelo lepo uspevati in vse vsestransko delovati, da se je opazil napredek povsod. Zvezna pisarna je brezhibno funkcionirala s pomočjo svojega izbornega tajnika. Zvezne seje so bile vzorne ter so posamezni smatrali zvezno sejo osobito pa zvezni zbor za obrtni parlament. In ko je vse to po dolgem trudu, trpljenju in požrtvovalnosti šlo v najlepšem redu, je naenkrat po mnenju posameznih gospodov postal ustanovitelj in voditelj Zveze za zvezno delo nesposoben in izgubil je potrebno energijo, da bi še nadalje zastopal in vodil Zvezo. Treba ga je bilo če ne zlepa pa z grda obglaviti in od dela, ki mu je bil ideal odstraniti. Prišel je nov obrtni red, ki ima za obrtniško organizacijo čisto druge predpise, katerih se je treba posluževati, da bo obrtništvu srečno in zadovoljno jadralo nasproti novim razmeram in nasproti novim zahtevam. Hvaljevredno pa je, da je Zveza obrtnih zadrug že obstala, delovala in vodila včlanjene zadruga bodisi v mestih, kakor po deželi. Kajti po novem obrtnem redu ustanovljeni okrožni odbori bi bili danes mrtvorojeno dete in delo bi se moralo pričeti z ustanavljanjem strokovnih in kolektivnih zadrug, kakor smo ga začeli pred 30 leti.

V novem letu si moramo postaviti obrtniki temelj Obrtniško gospodarskih zadrug

Kac Josip, krojač in predsednik DJO, Dravograd.

Zopet imamo za seboj staro lelo in prehajamo v novega. Preje, ko nadaljujem, voščim vsem čitateljem „Obrtnika“ SREČNO IN VESELO NOVO LETO!

V hudih eksistenčnih bojih smo prebili staro leto ter v strahu prehajamo v novega, ker se prav dobro zavedamo, da nas čaka tudi v novem mnogo hudih borb za svoj življenjski obstoj.

Tolaži nas samo, ker smo si postavili močno organizacijo DJO, katera potom svojega tiska lista „Obrtnik“ širi med obrtništvom to, kar bi brez organizacije in nje tiska ne bilo mogoče. Začeli smo se zavedati o potrebi iskanja sredstev, kako priti do boljšega položaja v tem današnjem obupnem položaju. Potom te organizacije in nje tiska smo prišli tudi obrtniki iz sreza Dravograd do zavesti, da nam je edina prva in najbližja pomoč prava „Obrtno-gospodarska zadruga“, kateri smo dne 5. XI. 1933 postavili prvi temeljni kamen za srez Dravograd.

Že marsikateri izmed obrtnikov je na raznih obrtnih zborovanjih sprožil v svojem referatu misel o potrebi združništva, Ne samo v listu „Obrtnik“, temveč tudi v drugih smo čitali, kaj nam mora nuditi zadrugarstvo bodisi ene ali druge vrste.

Na žalost pa vse pisanje v časopisju pri nas ne zaleže mnogo, ker večina čitateljev pride preko tega brez, da bi malo resneje premislili, v kakšnem stanju se nahajamo in kdo je temu vzrok.

Če pogledamo statistiko o zadrugarstvu vidimo, da je bila država Angleška v začetku 18. stoletja, ki je nudila zakonito pomoč onim, kateri so uvideli potrebo zadrugarstva. Danes je v Angliji nad 8.000.000 ljudi včlanjenih v združništvo. Z gotovostjo smemo računati, da ima vsak tak član zadruga, ki

je družinski oče povprečno 3—4 osebe, iz čegar vidimo, da je na Angleškem sigurno 30.000.000 ljudi, ki so zadržni konzumenti od 60.000.000 angleškega prebivalstva. Če bi zadržarstvo ne bilo koristno, bi danes prav gotovo ne bila polovica angleškega prebivalstva konzument istega.

Ko so pokret zadržarstva opazili tudi drugi narodi, so začeli tudi sami posnemati Angleže. Tako je eden najbolj znanih borcev za zadržarstvo, Nemeč Viktor E. Huber, v letih 1828.—1829. začel intenzivno razvijati idejo za ustanavljanje vsakovrstnih zadržug, kar sta pozneje podprla Šulce-Delič in Friedrich Viljem Rajfajzen, katerim gre največja zasluga, da je v Nemčiji danes zadržarstvo razvito v taki meri.

Danes imamo mnogo vrst zadržarstva: „Obrtne nabavljalne zadržuge“, „Obrtne produktivne zadržuge“, razne „Električne zadržuge“, „Mlekarske zadržuge“, „Žitarske zadržuge“, „Vinarske zadržuge“ itd. V novejšem času najdemo tudi „Stanovanjske zadržuge“, „Tiskarniške zadržuge“, „Zdravstvene zadržuge“, „Zadržna zavarovanja“, „Šolske zadržuge“, „Pravne zadržuge“ itd. Le malo od navedenih zadržug poznamo Slovenci, ker je pri nas zadržništvo še najmanj razvito. Ko je l. 1930. predaval v Ljubljani prof. dr. Totomianz, je opazil, da pri nas Slovence, manjka zadržarstva, o čemer je ta v raznih tujih listih naknadno tudi pisal. O tem piše g. Miloš Štibler dne 27. XI. 1931 v Beogradu; ter nas Slovence v tem pogledu smatra za ene izmed najzadnjih v Jugoslaviji.

Vsem takim pisavam ter razpravam na raznih zborovanjih smo hoteli ugoditi obrtniki iz našega sreza na ta način, da smo sklenili dne 5. XI. 1933 na obrtniškem zborovanju v Črni pri Prevaljah, da si v srezu ustanovimo „Obrtno gospodarsko zadržugo“, za katero smo takoj na istem zborovanju izvolili prvi pripravljalni odbor. Od tedaj naprej smo delali na sestavi pravil, katere smo dne 10. XII. 1933 sprejeli na zborovanju ter pričakujemo, da bo zadržuga pričela v mesecu februarju poslovati.

Pomen zadržarstva sem Vam opisal v članku pred približno 2 mesecema ter želim danes, ko si čestitamo za Novo leto samo to, da si v tekočem prihodnjem letu (1934) čestitamo v boljšem zadovoljstvu. Zato, ker želim, da imamo potom novo ustanovljenih „Obrtno nabavljalnih zadržug“ širom cele banovine najboljše uspehe ter da s tem odstranimo velik del skrbi, katere so nam naredile mnogo sivih las ter pozivam na delo k ustanovitvam obrtno nadaljevalnih zadržug vsa naša društva, ker vem, da so tega zmožna, pač pa je treba sodelovati pri tem delu vsakemu poedinemu zavednemu obrtniku, sicer je uspeh nemogoč.

V kratkih vrstah Vam hočem nekoliko opisati, koliko napornega dela zahteva ustanovitev nabavljalne zadržuge za obrtništvo. Treba je imeti res trdne živce, pri tem pa ne smemo nikoli pozabiti, da brez nič ni nič. Na raznih zborovanjih in med drugimi debatami odobrava obrtnik idejo o zadržarstvu, je junak in navdušen. Pokazalo pa se je drugače, ko smo prišli do dejstva, ko je bilo treba pristopiti in plačati članarino. Računali smo izprva, da ne najdemo odpora med naprednim obrtništvom, vendar smo se močno motili. Zadeli smo na odpor med takimi obrtniki, ki smo jih šteli za zavedne

Priljubljeni PLES DJO

se vrši v soboto, dne **3. februarja** v veliki dvorani Kazioe in ne **6. januarja**, s katerim DJO nima ničesar skupnega. **Prosimo da upoštevate! Priredbeni odsek DJO v Ljubljani.**

in resne borbe za obrtniške interese. Slišali smo razne izgovore, eden je dejal: Jaz ne morem pristopiti kot član, ker sem pri tem trgovcu dolžan. Drugi zopet ni upal, ker je ta trgovec njegov odjemalec, tretji je dejal, če je ta zraven, nočem biti jaz član, četrti se boji žene, ki mu je zagrozila, češ samo pristopiti nikar, ker imamo hišo in bi jo stavil s tem v nevarnost, peti je finančno zmožen ter nima smisla za zadržništvo, ker kupuje na debelo in je konkurenčno zmožen, šesti čaka, da pričnemo z delom in bo pristopil tedaj, ko bo videl, da je to res dobro, sedmi je siromak in ne more plačati pristopnine, osmi se niti najmanj ne zaveda zadržarstva in o njem nima pojma itd., itd.

Vse to lahko vidimo med našim obrtništvom, da celo ne manjka mnogo, da se ne bi zasovražili tudi med onimi, ki bi z dušo in telesom morali pomagati pri tej ustanovi, ker jim industrijska konkurenca uničuje existenco. Pa vendar nočejo prijeti za rešilno sredstvo, katero se nam potom prave „Obrtno gospodarske zadržuge“ nudi. Vzlic vsemu temu pa imamo med obrtništvom tudi še napredne ljudi, ki se ne dajo oplasiti od nikogar ter vztrajajo na delu do popolne zmage. Začeli smo in izpeljati hočemo tako, da pokažemo onim, ki se danes na vse načine izgovarjajo, da nam je le potom skupnega dela pomoč sigurna, ter da bo prišel čas, ko pridejo za nami tudi oni, kateri čakajo danes, da se jim postavi polna skleda na mizo in njim ni treba drugega, kakor vzeti žlico in začeti jesti. To ni na mestu, kajti nam je prav sedaj, ko ustvarjamo, treba največ pomoči, katere pa na žalost najdemo bore malo.

Izpolnjena bi mi bila želja, ko bi videl med malim človekom zaupanje in slovo, da bi začeli to naporno delo po celi banovini, zato da bi si zasigurali svoj obstoj. Tega nam brez zadržarstva ne bo mogoče, ker nam jemlje zadnji košček kruha danes iz ust trgovec, kar občuti oblačilna stroka najbolj, vendar si pa pomagati posameznik obrtnik nikakor ne more sam brez sloge in zaupanja do sotovariša potom zadržništva.

Na kraju Vam dragi čitatelji še enkrat polagam besedo na srce, da računate na rešilno sredstvo, katerega moramo iskati noč in dan, več pažnje, da ne zamudimo dvanajste ure, ki nam lahko vsak čas odbije, in da se zavedate nevarnega položaja, v katerem se nahaja mali obrtnik. Da pomagate do splošne ustanovitve obrtno nabavljalnega in produktivnega zadržarstva, želim, da si bomo čez leto dni ob Novem letu 1935. čestitali, da nam zacvete v najlepšem cvetu, ker sem trdno uverjen, da nam bo rodil ta cvet najboljši sad.

Rajko Sajovic.

Slike bežne

V času tem do smrti trudna in izmučena, mi duša vsa bolesti je prepolna — — — — —

Vse zadnje dni, ko se nagiba leto k zatonu, v poznih nočnih urah, v nočeh brez vsakega uhajajo vse misli moje nazaj, [pokoja uhajajo vse misli moje nazaj, na čas pretekli.

Na leto žalosti prepolno, s krvjo in solzami na gosto prepojeno, na za marsikoga izmed nas proketo. [leto to, Polagoma — vprav nehote se mi odpira, kot za listom list minule dobe. [bežna slika.

In vidim nešteto praznih obrtnih delavnic, pepelnato sive upadle obraze, grozničave in plašne oči, globoko na prsi sklonjene glave v trpljenju in bedi sključene hrbtenice. In čujem pridušeno kletev, prihajati iz usta nabranih v trpkem smehu, ki skoro že meji na blaznost.

Res samo to? Kaj le trepet in sam obup? — to ni mogoče!

In gledam dalje, globlje v notranjost bitij a čudo glej, tu nav poraja se življenja svet v vsej svoji silni, stoletja tlačeni in prikovani moči.

Polagoma, komaj zaznavno iz hrepenenj porajajo se žive iskre, ponižne osamljene se družijo v mal plamenček in in že mogočni silni ognji [še in še s plamenom polnim zagore v srcih preje Z močjo, naravnost neizmerno, [plašnih samozavest izbruhne iz globin na dan, ponosno dvigajoč vsi glave, ponižani, razžaljeni, v tla teptani in opljuvani.

Z leskom polnim zro oči pogumno, kljubovalno iz ust prihajajo besede „Mi vstajamo“.

Mi vstajamo in marsikoga je pri temu strah ko se zaveda neizmerne sile naše.

Pogumno stopajmo naprej v boj in borbo, za stvar za sveto, za staro pravdo našo. Naprej, naprej tovariši, le vsi na plan saj vztrajno se nam bliža dan ko mi dobimo samostojnost našo

Pri srcu postalo mi je toplo prav lepo smehlja se mi nočno nebo.

Uprava združbe krojačev in krojačic

za srez Radovljico na Jesenicah želi svojim članom in članicam srečno in zadovoljno novo leto!

Pripravljalni odbor DJO na Jesenicah

želi vsem obrtnikom in obrtnicam srečno in veselo novo leto!

Obrtna banka v Ljubljani

Centrala: Kongresni trg 4

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Telefon št. 2508

Da je kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodneje, vezane vloge po dogovoru primerno više

Disciplina v prostovoljni obrtniški organizaciji

Karol Vilar, slaščičarski mojster in predsednik DJO, Logatec.

Spregovoriti hočem nekaj o disciplini, katero tako pogrešamo v obrtniških organizacijah. Kaj je disciplina, to že vsi vemo, Kedar je disciplina najbolj potrebna, tega pa marsikdo ne ve. Disciplina je potrebna najbolj tedaj, kadar hočemo skupno nekaj doseči, v takem položaju pa se obrtništvo danes nahaja.

Hočemo osamosvojitve, hočemo svojo enotno vseobratniško organizacijo v celi državi; hočemo imeti svojo obrtno zbornico v Dravski banovini. Toda, tovariši brez žrtev ni uspeha. Zato Vas tem potom opozarjam, da se zavedate, kaj Vam je storiti, kadar Vas pokliče v zbor osrednje vodstvo DJO ali njega edince, da takoj brez oklevanja disciplinirano stopite na dan, ter sledite v strnjениh vrstah v boj za naše obrtniške pravice.

Kedar pa je disciplina popolna? Tedaj, ko vsi ostanemo ob strani svojih voditeljev, ter istim brezpogojno sledimo do popolne zmage. Odpadnikov v naših vrstah ne sme biti; še manj pa ljudi, ki so podobni dvoreznemu nožu. Korakati moramo z vedrim čelom ter biti ponosni, da smo borci, kateri hočemo zaščititi svoj obstoj; pridobiti pa našim zanamcem boljše košček kruha, kot ga imamo mi danes.

Danes, ko gre obrtništvo tako slabo, so nekateri obrtniki izgubili upanje v boljše bodočnost. Ni jim mar naša obrtniška organizacija, nego iščejo utehe pri raznih njim nekoristnim institucijah in organiza-

cijah, pri katerih se najdejo ljudje, ki so nasprotniki našemu obrtniškem pokretu. Ni čudno, da so potem taki obrtniki na pačno poučeni in zapeljani na napačno pot.

Naša obrtniška proslava 1. decembra je s poslanico od uprave osrednjega društva marsikateremu odprla oči; le škoda, da smo pogrešali na tej proslavi tiste, ki ne poznajo zadane discipline, katera je predpogoj vsakemu uspešnemu napredku.

Dandanes, ko se toliko piše o Bači ki odjeda marsikateremu čevljarškemu mojstru kruh, je po mojem mnenju vsa ta polemika z Bačo in njenimi ravnatelji odveč. Tovariši čevljarji, mislite, da boste s tem kaj dosegli? Nič! Časopisi so dobro sredstvo za reklamo, nikakor pa ne orožje za zaščito stanu. Najboljše orožje proti takim pojavom je močna organizacija, ki bo razpolagala s svojimi nabavljalnimi zadrugami, katere bodo nudile članstvu cenejše blago, da bodo zmorni potem konkurirati sličnim obrtnikom.

Tovariši, mnogo nas je! Ničesar se nam ni bati! Zakonitim putem lahko marsikaj dosežemo, le organizirati se moramo v močno disciplinirano obrtniško armado, katera bo v korist vsemu obrtništvu Jugoslavije, ter v ponos države same.

Danes, ko stopamo v Novo leto, stopimo v novo prerojenje. Vsi brez izjeme, podajmo roke ter si drug drugemu prisezimo zvestobo, da bomo vztrajali do konca, dokler ne dosežemo popolne zmage. Novo leto naj prinese obrtništvo željenega dela in zaslužka, da bo zamoglo zadostiti temu, kar se mu nalaga; vzgajati svoj obrtniški naraščaj tako, da mu ne bo treba na stara leta biti v breme drugim, sebi pa prihraniti košček kruha za zasluženi pokoj.

Tovariši, agilno sodelujte pri raznih društvih, vsmerite to Vašo agilnost v korist naše organizacije, pa boste videli, da se nam blagostanje povrne. Zato brez odlašanja vsi na delo!

V imenu podružnice DJO v Logatcu, želimo vsemu obrtništvo, posebno pa našim voditeljem, ki nas vodijo po pravi poti

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO!

Ante Šuntajs, Trbovlje:

Obrtniško združeno gibanje

Nahajamo se danes v največji ekonomski in duševni krizi; vsi stanovi trpe pod pezo razvratnih gospodarskih razmer, kar osobito na svoji koži občuti obrtniški stan. Danes ni čas in tudi nima pomena, da bi razpravljali in govorili o onem, kako bi moralo biti gospodarstvo vodeno od najmanjših, do največjih edinic. Danes je treba najti pota in izhod iz teh mnogih kriz, a to je mogoče edino potem sistematičnega organiziranega združništva.

Obrtništvo je treba, da čim preje osnuje kreditne, nabavljalne, produktivne, stavbene zadruge, in da se z vso svojo voljo, z žilavim vztrajnim delom poprime združnega dela, pa bo kriza v obrtniških vrstah hitro rešena. Do normalnega dela, razvoja, do dela brez pretresov in bojznih pred bodočnostjo mora priti in bo prišlo.

Za takim normalnim delom in razmahom stremi danes vsak posamezni človek in cel svet in tudi oni, ki so v nenormalnih konjunkturalnih prilikah nekaj dosegli in tudi oni, ki so v teh časih trpeli vso pezo tedanjih razmer.

Nervoznost, nesolidnost, pretirana neracionalnost proizvodnje, je vzrok današnje krize; težkoča današnjega gospodarstva ni nič drugega kot reakcija na nenormalni gospodarski razvoj pred leti.

Banke so zahtevale nemogoče obresti; hišni posestniki visoke najemnine, da krijejo nemogoče bančne obresti, trgovci so zahtevali nemogoč dobiček, da zadostijo zahtevam bank in hišnih gospodarjev in tudi za svoje lastne osebne zahteve; obrtniki so iz istih razlogov zahtevali velik zaslužek, tudi delavci so zahtevali skrajšan delovni čas pri večji plači, da zamorejo zadostiti gornjim zahtevam, med tem ko je kmečki stan, steber države in družbe bil igračka v tem kaosu vseh ekonomskih nemogočnosti.

Da se že enkrat pride iz tega kaosa, da se gospodarski stan in življenjski pogoji povede v krogotek nor-

malnega dela, proizvodnje, razvoja in zaslužka, mu je treba pokazati pot, ki vede in pelje v novo gospodarsko življenje, na pot v novi polet in razvoj. Treba je provesti regulacijo zaslužka, dohodka in dobička, regulacijo potrošnje, potrebe in konsuma; treba je regulacije dela, proizvodnje ali produkcije vseh dobrin.

To regulacijo je poizkušala že država (žitni režim), a do danes se je vsak tak poizkus izjalovil in ponešrečil in to bo z vsemi sličnimi eksperimenti v bodočnosti. Kupna sila konsumenta je padla in vsled tega je v izobilju vsega blaga, medtem ko celi svet trpi pomanjkanje vsega, a vse to je skrito v globinah današnjega gospodarskega reda ali sistema.

Sedaj preostane samo še en faktor, kateri ne daje nikomur nobenih privilegijev, ali kakih posebnih pravic in koristi, kateri vsem enako daje in enako nalaga dolžnosti in na stvarni realni bazi regulira zaslužek, dohodek, izdatek in potrebe, a to je združništvo.

Kmečki stan ima v naši državi, osobito v Dravski banovini; razvito široko mrežo svojih kmetijskih gospodarskih zadrug in to, od kreditnih, strojnih, nabavljalnih in prodajnih in sličnih. Gospodarske zadruge, v rokah kmečkega stanu, so ona hrbtenica in mozeg njegovega pokreta in jakosti, ki mu omogočajo borbo proti vsem gospodarskim in političnim depresijam, homatijam in krizam na vseh poljih.

Na žalost moramo konstatirati, da obrtniški stan, ki je številčno najjačji stan za kmečkim, nima v tem pogledu slično razpredene združne organizacije. Obrtništvo je poklicano, da danes v teh resnih časih pokliče v življenje obrtniško združno idejo, in da to vprašanje spravi iz mrtve točke v življenje. Ako je potrebno žrtev, potem bo obrtništvo moralo in bo znalo doprinesiti najsi tudi bo težke finančne žrtve za uresničenje te ideje, smotra in cilja.

Obrtništvo mora vsem drugim stanovom pokazati pota iz tega kaosa, pokazati mora normalno delo in zaslužek, a da bo tega zmoglo se mora otresti varuštva bankrokacije, veletrgovine in industrije. Združništvo mora obrtništvo nuditi cenen kredit, ceno nabavljanje sirovin, ceno stanovanja in ceno prodaje njegovih proizvodov in konečno ceno delovno silo. Vse to je mogoče doseči samo potem široko razpredene, močne združne organizacije: združni kredit, združna nabava sirovin, združna proizvodnja in združna prodaja. Ne moremo dobiti in imeti cenega kredita, dokler si ga sami ne dajemo, niti cenenih sirovin, dokler nam jih bo nabavljala veletrgovina; ne more biti cene proizvodnje, dokler ne proizvajamo združnim putem, ne more biti cene delovne sile, toliko časa, dokler ni cenih življenjskih potrebščin. Vse to je mogoče doseči z uresničenjem zdravega obrtniškega združništva.

Dolžnost nam veleva, da čim preje osnujemo obrtniške gospodarske zadruge in na ta način pomagamo in delamo na čim hitrejši rešitvi gospodarske krize.

Država je napravila že svoje. Vsako nadaljno njeno eksperimentiranje v to stvar, bi isto zavlačevalo in vse bolj zapletalo in celo onemogočilo normalno rešitev.

Obrtniki cele države so poklicani, da pomagajo svojo pripravljenost, svojo voljo, da pomagajo k rešitvi gospodarske krize in k rešitvi svojega stanu s tem, da povsod osnujejo obrtniške gospodarske zadruge v čast in rešitev obrtniškega stanu.

Pošteno razsodni javnosti

S težkim bremenom življenjsko eksistenčne borbe za vsakdanji klaverni obstoj smo prestopili v novoletni čas, zapustivši ono bridko leto, ki je osobito nam, obrtniškem sloju, zadalo ponovno hud udarec in zasekalo še globljo rano v naše že do vrhunca zmrcvarjeno gospodarsko poprišče. Naše nade in zaželjeni upi romajo z nami v novo dobo, podvojeni. Dasiravno so naše življenjske moči zrahljane, nas vendar še ne zapušča obrtniška samozavest, ponos in pogum ustvarjati boljše bodočnost.

Dasirav nam rose kalna očesa, vsled velike stiske in bede; čeprav ne zaležejo naši trpki zbegani vzdih — nas kljub temu še ni in nas tudi ne bo zapustil energični pogum, si z mukepolnimi močmi človeške samorazsodne odločnosti zgraditi in kovati, preko vseh nevestnih, brezsrčnih in fanatičnih zaprek, ogrode boljši gospodarski bodočnosti v blagobit cele človeške družbe!

... Mi strokovnjaki, mi mojstri, mi produktivna sila — nas ne plaši bič velekapitalistične strukture, nas ne bo ustrašilo njih demonsko orožje. Temveč nam vliiva podvojeno moč, da borbeni v največji sili in potrebi prepredimo vzajemno s celokupno obrtniško zedinjenostjo vse nadaljne mrcvarjenje naših vztrajnih, zvestih in poštenih produktivnih teles.

Gledamo in vidimo mogočne barikade, sfanatizirane samopašnosti — vidimo vso pezo in zlo — neštevilne in nepregledne množice izmoganih pošteno-delovnih moči, ki tavajo in tegobno prosjačijo miloščine, vidimo ogromne skladovnice prenapolnjenih tvorniških izdelkov, — vidimo vso kruto težo pritiska kupne nemogućnosti ter zadržane, osiromašene in brezeksisten-

Srečno in veselo novo leto želi vsem svojim odjemalcem

ANTON STANOVNIK,
splošno krojaštvo,

Vrhnika

Trgovina z mešanim blagom

JOS. BRUS,
trgovina z mešanim blagom,

Dolenji Logatec,

želi vsem cenj. odjemalcem srečno novo leto

Srečno in veselo novo leto

KAREL in TEREZIJA VILAR,
slaščičarna in gostilna,

Dolenji Logatec

Srečno novo leto želi tvrdka

ANTON PUNTAR
trgovina z vinom in žganjem
DOLENJI LOGATEC

Vsem cenj. gostom in odjemalcem srečno novo leto želi

ANTIČEVIČ PERO
gostilna in vin. trgovina
GORENJI LOGATEC

Srečno in zadovoljno novo leto želim cenj. odjemalcem

TAVČAR ANDREJ
mesar
GORENJI LOGATEC

Srečno novo leto želi vsem svojim gostom

VINKO AMBROŽIČ
gostilna pri „Dobri kapljici“
GORENJI LOGATEC

čne obrtniške vrste z nebroj totalno obubožanih družin!

Vendar se pa brezvestni špekulantje, krivci in povzročitelji vsega tega mirno nad vsem tem zabavajo, nemoteno uživajo ter se naslajajo ob krivično osvojeni moči in blagostanjem. Povzročajo pa na eni strani draginjo, pospešujejo bedo in uničujejo obrtnogospodarska področja in torišča, na drugi pa osvajajo širokoptezna tržišča tovarniškim produktom z ugonabljaljo konkurenčno močjo, a s tem ubijajo eksistenco obrtniškim družinam, ker jim tako oropajo še slednji bori košček kruha.

Mi se zavedamo, mi se budimo, mi obujamo svoje drage tovariše in vse obrtniške in strokovno zmožne moči, ki še čutijo človeško, da omejujemo in preprečimo vse nadaljno upropastjanje, zlorabo in podlo izkoriščanje naših strok in obrtniških pravic ter si zavajamo le to, kar je naše, nam pošteno pripada, kar vse je žalibog nam oropano zaničevano in poteptano!

Težka in kruta je borba životarjenja, osobito danes z nebroj brezsrčnimi izrodki otopelih človeških čustev in s sličnimi propalimi degeneriranimi lahkoživci z neutišljivo silo preobilice sladkosti na breme in v zlo poštenih in nedolžnih udov človeške družbe, ki se ukajeni, zaupajoč prepuščajo njihovi profinjeni zlorabi in zastrupljanju.

Kljub vsemu pa prihaja nov čas, ves prepogjen in navdahnjen trezne, razsodne in samopredvarne jugoslovanske miselnosti, prežete s samozavestnim pogumom, moči dostojnega človečanstva, ki bo slej, če že ne prej priborila v naši mili očetnjavi tudi krvavečemu obrtništvu odkrito spoštovanje in pripadajočo veljavo! —

V. Fric, Celje.

Srečno in veselo novo leto želijo vsem cenjenim odjemalcem in prijateljem

Celje

KOVAČ JAKOB,

krojaški mojster,

Razlagova 6

Priporočam svojo bogato zalogo češkega in angleškega blaga.

KRANJC ADOLF, Wusserja nasl.

krojaški mojster,

Kocenova ulica 9

STOJAN HOLOBAR,

slikarski mojster,

Za kresijo 4a

J. JELLENZ,

Prešernova ulica št. 19

KOS JOSIP,

čevljski mojster,

Dečkov trg št. 6

IVAN TAČEK ml.,

prva celjska parna barvarilja in kemična čistilnica,

Gosposka ulica 21

FRANC LESKOVŠEK,

knjigarna in trgovina s papirjem,

Glavni trg 16

LAPORNIK MARIJA,

restavracija Narodni dom,

Dečkov trg

Fran Krapež 70letnik

Vse mesto ga pozna, povsod je priljubljen. Povzpela se je, kot preprost deček rodom iz Vipave, od čevljskega vajenca do uglednega mojstra in tako dalje z neumorno pridnostjo in žilavostjo do najuglednejšega ljubljanskega kavarnarja.

Vsi listi so se ga spomnili ob njegovem jubileju. Prav tako ga tudi mi ne pozabimo, ker mož kot je g. Krapež zasluži, da se ga spomnimo in mu želimo: Na mnoga leta.

Obenem apeliramo na vse obrtnike, da ga češče posečajo v priljubljeni kavarni „Zvezda“, kar mu je v veliko veselje.

Ugleden obrtnik, pleskarski mojster, Valentin Vojska iz Most pri Ljubljani, je v petek, dne 29. decembra preminul. Pokojni je bil zvest član DJO podružnice v Mostah pri Ljubljani.

IZ DJO

Obrtništvo v Radečah.

Obrtniki v Radečah so se začeli zadnje čase čimbolj zanimati tudi na polju gospodarstva. Pri zadnjih občinskih volitvah sta bili vloženi dve kandidaturi listi. Nosilec obeh list sta bila obrtnika. Radi tega naša agilna podružnica ni dala obrtništvu nobenih navodil in je pustila v tem oziru vsakemu posamezniku proste roke. V občinski odbor so izvoljeni razen župana, podžupan in še 3 obrtniki kot odborniki.

DJO je meseca novembra 1935. priredilo kegljanje na dobitke, katerega gmotni uspeh je podružnično blagajno znatno podprl.

Obrtniški dan v Mostah pri Ljubljani.

Obrtništvo DJO v Mostah je praznovalo obrtniški dan in proslavo narodnega ujedinjenja dne 2. decembra zvečer v restavraciji Košak na Zaloški cesti. Predsednik društva Pavel Pavčič je otvoril proslavo in pozdravil vse navzoče, nakar je v kratkem in jedrnatem govoru obrazložil pomen obrtniškega praznika, katerega si je osvojilo jugoslovansko obrtništvo prav za prvi december ter je ta dan za nas jugoslovanske obrtnike največja narodna pridobitev.

Po govoru tov. predsednika je bila prečitana poslanica osrednjega odbora DJO, katero je čital tajnik tov. Šlamberger in ki so jo vsi navzoči obrtniki enodušno in z velikim odobravanjem sprejeli. Predsednik se je nato vsem navzočim zahvalil za udeležbo, za tem pa se je vršila neprisliljena zabava, ki je trajala do 12. ure. Splošna želja obrtnikov je bila, da bi se taki družabni obrtniški dnevi večkrat vršili.

Obrtniški dan v Logatcu.

Obrtništvo DJO v Logatcu je proslavilo 1. decembra na slovesen način svoj praznik v dvorani Sokolskega doma v Dolnjem Logatcu.

K proslavi je prihitelo obrtništvo od blizu in daleč v lepem številu ter privedlo seboj mnogo prijateljev z družinami. Proslave pa so se udeležili tudi g. sreski načelnik dr. Gregorin s soprogo, g. sreski podnačelnik in obrtni referent Dev, banovinski zdravnik g. dr. Perpar ter načelnik postaje g. Mihič s soprogo, kakor tudi zastopniki raznih korporacij.

Proslavo je otvoril predsednik tov. Vilar z lepimi uvodnimi besedami ter orisal pomen obrtniškega dne. Povdarjal je nujnost združitve vsega obrtništva rekoč: „Tovariši, ko smo pred petnajstimi leti ustanovili skupno z brati Srbi in Hrvati enotno državo, smo si segli v roke, da to skupnost ohranimo. Danes pa je potrebno, da zopet to skupnost ojačimo z močno obrtniško organizacijo, katera bo ščitila obrtniški obstoj.“ Nato je bila prečitana poslanica osrednjega odbora, ki so jo vsi odobrvali. Pevski zbor je zapel „Slovenec, Srb, Hrvat“, obrtniški naraščaj

Srečno in veselo novo leto želijo vsem smučarjem in sankarjem

FRANC GOLC,

izdelovanje smučí,

Bled 2

Cene nizke

Srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem

VALENTIN ČERNE,

čevljar, izdelovatelj smučarskih, športnih in luksuznih modnih čevljev,

Bled 2

pa je podal deklamacije. Po končanem sporedu se je razvila neprisliljena zabava s petjem in godbo.

Vsi, ki smo se te proslave udeležili, želimo, da bi prihodnja proslava v še lepšem številu praznovali. Saj to je naš obrtniški dan!

*

„Celjska podružnica Društva jugoslovanskih obrtnikov želi vsem svojim članom, ostalim podružnicam ter centrali srečno in veselo novo leto“.

Celjska podružnica DJO priredi v petek dne 5./I. 1934. v hotelu „Pri Pošti“ (Rebeuschegg) predavanje o davčni napovedi za pridobitno in o davčnih rubežnih.

Koledar DJO stane Din 12.—. Naročate ga pri osrednjem odboru DJO v Ljubljani, v zalogi ga pa imajo tudi vse podružnične uprave.

Vse podružnice DJO prosimo, da redno in pravočasno pošiljajo svoje prispevke, vabila itd., da jih uvrstimo pod to rubriko.

Akcijski odbor združenja borcev Jugoslavije priredi dne 7. januarja 1934 ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union javno zborovanje povodom 5. obletnice 6. januarskega manifesta Nj. Vel. Kralja Aleksandra. Na tem zborovanju, ki hoče obuditi ideje vodje našega naroda, bodo nastopili s svojimi govori zastopniki bojnih organizacij. Natančnejši program bo objavljen pravočasno v časopisju in na letakih.

Napoved davka na pridobitno in poslovni promet. Do 31. januarja je treba napovedati davek na poslovni promet in pridobitni davek. Z ozirom na to, ker bo napoved še po predpisih veljavnih lansko leto za l. 1933, bomo o tem, kako se napove davek poročali v prihodnji številki ter podali par primerov.

Iz uredništva

Ta številka se je vsled tehničnih zaprek nekoliko zakasnela.

Zahvaljujemo se vsem, ki so poslali novoljetne prispevke ter jih prosimo, da tudi v bodoče ne pozabijo na naš list ter nas od časa do časa še s kakim člankom razvesele.

Prosimo, da nam oprostite vsi oni, katerih članke nismo priobčili v tej številki; priobčimo jih v prihodnjih številkah.

Srečno in veselo novo leto želijo vsem cenjenim odjemalcem in prijateljem

Moste pri Ljubljani

VIDEMŠEK ANTON

pekovski mojster

RAVBAR VINKO

čevljski mojster

PAVČIČ PAVEL

tesarski mojster

LASAN ROK

gostilničar

POŽAR JOSIP

pekovski mojster

KOVIČ FRAN

krojaški mojster

GOSTILNA JANC

PINTAR ERNEST

brivec

PILLER HENRIK

krojaški mojster, KODELJEVO

ERKLAVC AVGUST

zeljarna

V Zagrebu je bila pred kratkim osnovana zveza obrtnih zadrug (t. i. obrtniških kreditnih, nabavljajnih in gospodarskih zadrug), katerih glavni propagator je bil Savez hrvatskih obrtnikov, slično našemu DJO. Gotovo je to zopet korak naprej k osamosvojitvi obrtništva tudi gospodarsko.

Vzajemna pomoč v Ljubljani je z odlokom Banske uprave zopet v likvidaciji, ker nima zadostne eksistenčne podlage.

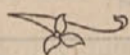
Srečno in veselo novo leto 1934 želijo vsem svojim
cenjenim odjemalcem in prijateljem

iz Ljubljane

EMIL MORE

SODAVIČAR.

Zaloga in prodaja naravnega brez-
alkoholnega soka. Šmartinska c. 11.

Ivan Mihelčič

Elektrotehnično podjetje in trgovina
z elektrotehničnimi predmeti.
Borštnikov trg 1.

Lovro Pičman

Vodovodna instalacija,
centralne kurjave in
kleparstvo, Ilirska ul. 15

RADOVAN RUDOLF,

tapetnik in dekorater,
Mestni trg 13

ROZMAN IVAN,

čevljar,
Rožna ul.

HAVLIČEK FRANC,

elektrotehnično podjetje,
Sv. Petra c. 5

MARN JOSIP,

pleskar, ličar in soboslikar,
Tyrševa c. 9

LANCOŠ DIMITRIJE,

mizarstvo,
Wolfova ulica 12

PERCINLIČ FRANJO,

električno podjetje,
Gospodsvetska c. 16

PRAZNIK IVAN,

mizarstvo,
Zavrti 9

FUCHS ANTON,

kleparstvo in kritje lesocementnih streh
Gospodsvetska c. 16

CELARC ROMAN,

črkoslikar,
Borštnikov trg št. 1

Srečno in veselo Novo leto 1934 želi
TVRDKA JAKOB FLIGL DEDIČI

Kleparstvo in vodovodna instalacija.
Gregorčičeva ulica 5. Telefon 33-54.

VIDMAR KAREL

Parna pekarna in slaščičarna
Rimska cesta št. 6.

J. KOŠAR, nasl. D. COTIČ,

splošno kleparstvo in vodovodne instalacije,
kritje lesocementnih streh,
Hrenova ul. 7. Telefon št. 28-03

KOŠAK IVAN,

soboslikar in pleskar,
Gorupova ul. 4

MATKO CURK,

stavbeno podjetje,
Mirje 1

KRALJ IVAN

ključavničar
Rimska c. 2, Gregorčičeva ul. 5.

MATKO POGAČNIK

knjigoveznica
Kongresni trg 12

PINTAR JOŽEF,

kovaški mojster,
Rimska cesta št. 17

KOLEŠA ANTON,

tapetnik,
Florjanska ulica 23

Vič-Glince

VOLJČ MARIJA,

damsko krojaštvo,
Glince, Tržaška c. št. 39

STERMENSZKY JULIJ,

splošno ključavničarstvo, specialna delav-
nica za izdelovanje štedilnikov in emajlira-
nih peči.
Glince, Tržaška c. 46

VAMPELJ ANTON,

mesar in prekajevalec,
Glince, Tržaška c. 21

GUTNIK ANTONIJA,

mesarija in prekajevalnica,
Glince, Tržaška cesta 5

GABRIJEL ANTON,

pekarija,
Glince, Tržaška cesta 18

KAUČIČ ALOJZ,

mehanična delavnica,
Glince, Tržaška cesta 4

ŠERBEC FRANC,

terazzo mojster,
Glince c. IX., št. 21

SEDEJ IVAN,

izdelovatelj cementnih izdelkov,
Rožna dolina, c. VIII/12

TROJANŠEK FRANC,

modno krojaštvo,
Rožna dolina, c. II./6

MANCINI ANTON,

fotoatelj,
Rožna dolina pri Ljubljani

GORJUP ANTON,

Glince, c. XV./6

Srečno in veselo novo leto želi

SMOLE ANTON

železolivar, Dobrova pri Ljubljani

Srečno in veselo novo leto 1934 želijo vsem svojim cenjenim odjemalcem in prijateljam

Kranj in okolica

ŠINK FRANC,
slaščičarna,

POLLAK JURIJ,
strojno mizarstvo.

KRISTAN PETER,
čevljar,

BITENC JANEZ,
ključavničar,

GREBENŠEK JOSIP,
slikar in pleskar,

KERN ADOLF,
slaščičarna,

ZUPAN JANKO,
mizar,

SMOLEJ ALOJZIJ,
klepar,

MAMIT AVGUST,
zidarsko podjetje,

PERNUŠ JOSIP,
stavbenik,

LAP AVGUST,
umetni vrtnar,

TONEJC VIKTOR,
tapetnik.

TURNŠEK ZVONKO,
steklar,

VIDMAR FRANC,
krojač,

MUČIC FRANC
puškar,

A. BLAGNE,
hotel „Jelen“

BOTORIČ FRANC,
pekarna,

KROFL KAREI,
slikar in pleskar,

OSELJI VINKO,
pečar,

CYRANSKY
mehanična delavnica,

ŠORN ANTON,
krojač,

ČERNIVEC ANDREJ,
čevljar,

DEBELJAK FRANC,
kolar,
Primskovo

RIBIČ ANDREJ,
čevljar,
Stražišče

ŠIFRAR CIRIL,
žimoprejec,
Stražišče pri Kranju

Trbovlje

KOCJAN JOSIP,
pekovski mojster,

ŠKOBERNE ANTON,
krojaški mojster,

PAVLEČ ANTON,
mizarski mojster,

KLENOVŠEK RAJKO,
kleparski mojster,

GUČEK FRANC,
ključavničarski mojster,

KAMNIKAR ALOJZIJA,
šivilja,

HUTAR MAKS,
brivski mojster,

MALGAJ ANTON,
čevljarski mojster,

MEDVEŠČEK ANTON,
krojaški mojster,

KLENOVŠEK JAKOB,
elektrotehnično podjetje,

BERGER IVAN,
čevljarski mojster,

ROVŠNIK IVAN,
čevljarski mojster,

GERM ALOJZ,
trgovec.

KOLBESEN HERMAN,
gostilničar,

KOVAČ DRAGO,
mesarski mojster,

FORTE JOŽE,
mesarski mojster,

PLEVČAK JOŽE,
mesarski mojster,

KOZINA KARL,
slaščičar,

FORTE FILIP,
džmnikarski mojster.

CAHUN MAKS,
pekovski mojster,

GABRIEL MAKS,
krojaški mojster,

CIMERMAN ŠTEFAN,
klobučar,

TAUSEL IVAN,
slikarski mojster,

MIHELEC ANTON,
kolarski mojster,

OMAHEN JOŽE,
gostilničar,

ZUPANC KARL,
trgovec,

FLAH FRANC,
čevljarski mojster,

VARGA JOSIP,
pekovski mojster,

WEISS STANKO,
foto-atelje.,